

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Fakulta tělesné výchovy a sportu
Katedra základů kinantropologie a humanitních věd

Historie českého šermu od jeho počátku do roku 1938

Diplomová práce

Vedoucí práce:

Prof. PhDr. Marek Waic, CSc.

Zpracoval:

Martin Čapek

Praha, duben 2012

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci *Historie českého šermu od jeho počátku do roku 1938* zpracoval samostatně a uvedl všechny použité informační zdroje a literaturu. Tato práce ani její podstatná část nebyla předložena k získání jiného nebo stejného akademického titulu.

V Praze, dne 24. 4. 2012

.....

EVIDENČNÍ LIST

Souhlasím se zapůjčením své diplomové práce ke studijním účelům. Uživatel svým podpisem stvrzuje, že tuto diplomovou práci použil ke studiu a prohlašuje, že ji uvede mezi použitými prameny.

Jméno a příjmení:

Fakulta / katedra:

Datum vypůjčení:

Podpis:

PODĚKOVÁNÍ

Na tomto místě bych rád poděkoval za trpělivou konzultaci svému vedoucímu práce, Prof. PhDr. Marku Waicovi, CSc. a také panu Josefu Šolcovi, členu nejstaršího českého šermířského klubu ČŠK Riegel, který mi umožnil nahlédnout do klubového archivu, vypůjčit si tamní publikace a poskytl mi množství informací, bez nichž by tato práce nevznikla.

ABSTRAKT

Název: Historie českého šermu od jeho počátku do roku 1938.

Cíl práce: Analyzovat historický vývoj českého šermu od jeho počátku do roku 1938. Věnovat pozornost bych chtěl především vývoji Českého šermířského svazu, nejdůležitějším sportovním výsledkům, Mistrovství světa v Piešťanech a také jednomu z nejvýznamnějších českých klubů té doby ČŠK Riegel.

Metoda: Většinu informací jsem získal ve fondu Československého šermířského svazu v Národním archivu v Praze. K tomu jsem čerpal z publikací, výtisků a časopisů v knihovně šermířského klubu ČŠK Riegel, kde mají v arších seskupenu historii svého klubu rok od roku. Využil jsem i ročenek a výročních zpráv, kde byly zaznamenány významné mezníky v historii svazu. Dále jsem využíval publikace získané na Českém šermířském svazu a publikace, které se věnují sportovnímu šermu obecně.

Výsledek: Výsledkem je ucelená historie českého šermu do roku 1938.

Klíčová slova: Sportovní šerm, historie , Český šermířský svaz.

ABSTRACT

Title: History of the Czech fencing since its beginning till 1938.

Objectives: Analyze historical development of the Czech fencing since its beginning to 1938. I would like to pay attention to the development of the Czech fencing federation, the most important results, the World fencing championship in Piešťany and also one of the greatest Czech club ČŠK Riegel.

Methods: Most of the information I got in the National Archives in Prague. Moreover I got the publications and copies of magazines in the library of fencing club ČŠK Riegel, where they have history of their club in sheets from year to year. I used yearbooks and annual reports, where were reported the most important moments in the history of the federation. I also used the publications received from the Czech fencing association and publications dedicated to the sport of fencing in general.

Results: The result is a comprehensive history of the Czech fencing till 1938.

Keywords: Fencing, history, Czech fencing federation.

Obsah

Evidenční list	2
Poděkování	3
Abstrakt	4
Úvod	7
Sportovní šerm	10
Šerm v českých zemích od svých počátků	12
Šerm v Sokole	16
ČŠK Riegel - nejvýznamnější šermířský klub	19
Český šermířský svaz	26
Svaz šermířských mistrů	45
Pravidla šermířských zápasů	49
Mistrovství světa v Piešťanech	55
Závěr	68
Resumé	70
Přílohy	
Zakladatelé FIE	71
Finálová umístění českých šermířů na olympijských hrách do roku 1938	71
Národní amatérští mistři	72
Seznam předsedů šermířského svazu do roku 1938	72
Použitá literatura	73

Úvod

Již několik let se pohybuji v prostředí vrcholového sportu – sportovního šermu. Tedy disciplíně, která ani jednou nechyběla v programu Letních olympijských her. Tento krásný sport je jakýmsi moderním pojetím šermu historického, přesto naprosto odlišný. Ačkoliv je rozšířen téměř po celém světě a získává si nezadržitelně oblibu stále ve více zemích, v České republice jako by se zájem o tento sport ubíral směrem opačným. S touto skutečností se jako aktivní šermíř a reprezentant ČR nerad smírů, a proto bych rád touto prací alespoň maličkou měrou přispěl ke zvýšení jeho popularity. Chtěl bych zároveň navázat na svoji bakalářskou práci *Historie šermířského klubu ČŠK RIEGEL*¹, ve které se sportovnímu šermu taktéž věnuji.

V současné době je v Mezinárodní šermířské federaci FIE (Federation internationale d'escrime) zaregistrováno 145 národních federací a o to zajímavější a překvapivější je ta skutečnost, že zástupci Českého šermířského klubu Riegel byli členy jednoho z 9 států, kteří se v roce 1913 o vznik FIE zasloužili. Po návratu ze zasedání založili zástupci českých šermířských klubů Český šermířský svaz, jehož nástupcem byl od roku 1920 Československý šermířský svaz a od roku 1993 opět Český šermířský svaz. Tento svaz oslaví v příštím roce jubilejních 100 let své nepřetržité existence. Proto jsem si zvolil téma, která se bude věnovat šermu u nás a analyzovat jeho vývoj.

Zjistil jsem, že v Národním archivu v Praze má Československý šermířský svaz svůj vlastní fond číslo 518 a v něm veškeré spisy od roku jeho vzniku, tedy od roku 1913 až do roku 1948. Od té doby, kdy byl sportovní šerm považován za sport buržoazní a tudíž v tehdejší politické situaci nepřijatelný, se mnoho o šermu nenapsalo. Proto se zachovalo jen minimum publikací a článků. Přesto, pro mé zvolené téma bylo podkladů v Národním archivu mnoho. Nachází se zde totiž téměř 5 bm archiválií, které jsou rozděleny do 39 kartonů. V nich můžeme najít zápisy ze schůzí, stanovy, řády, korespondence s institucemi, domácími a zahraničními kluby a svazy, výsledky závodů, protokoly a jiné vynikající podklady pro tuto diplomovou práci. Národní archiv jsem v průběhu jednoho měsíce několikrát navštívil a v tamní badatelně ze všech kartonů nafotil desítky stránek. Využité texty a jiné podklady pak uvádím v odkazech pod čarou

¹ ČAPEK, M. : *Historie šermířského klubu ČŠK RIEGEL*. [Bakalářská práce.] Praha 2009. Univerzita Karlova v Praze. Fakulta tělesné výchovy a sportu. Katedra základů kinantropologie a humanitních věd. Vedoucí diplomové práce : Prof. PhDr. Marek Waic, CSc.

a v seznamu literatury.

Zklamáním pro mne byla návštěva Českého šermířského svazu v Sámově ulici v Praze, kde jsem očekával zisk dalších cenných informací. Bohužel zásoba informací nebyla taková, jakou jsem si představoval. Spokojit jsem se tedy mohl jen se zápisy z valných hromad z posledních let a alespoň s publikacemi, kde však autor nebyl uveden. -: *60 let organizovaného šermu v Československé socialistické republice 1913 – 1973*². Další informace jsem získal z knihy VINCENC, J.: *Stručná historie šermu*³. A samozřejmě z internetu, jenž je taktéž uveden v seznamu literatury. V neposlední řadě jsem pro správnost historie československé tělesné kultury využil J.KOESSL, J. ŠTUMBAUER, M. WAIC : *Vybrané kapitoly z dějin tělesné kultury*.⁴

Jak již bylo zmíněno, jedním z nejslavnějších šermířských klubů v české historii, o kterém jsem psal bakalářskou práci, je pražský ČŠK Riegel. Zdá se to být až neskutečné, ale tento klub si po celých 110 let udržel svou existenci a ne náhodou je tedy nejdéle fungujícím klubem na území českého státu. Jedná se o klub, který vychoval několik vynikajících reprezentantů a medailistů z MS i OH. Přestože tento klub má v současné době jen několik členů, dříve patřil ke špičce a chloubě českého šermu. Proto jsem se rozhodl věnovat mu kapitolu i v této práci. Osobně jsem se seznámil s jedním jeho členem a pamětníkem, panem Josefem Šolcem, který mne nadchl nejen svým přístupem a zájmem o historii, ale současně mi dovolil nahlédnout do neuvěřitelně bohaté knihovny, která se nachází v současném působišti klubu v Jungmannově ulici v Praze. V této knihovně, kterou pan Šolc spravuje, jsem si vybral několik stěžejních publikací, z nichž jsem vycházel při psaní této práce. Jedná se především o JUNGSMANN, J., PETER, J., PROKOP, I.: *70 let ČŠK Riegel – TJ Baník Praha*⁵; ŠOLC, J. a kol.: *100 let ČŠK Riegel – TJ Baník Praha 1902 – 2002*⁶.

Dále jsem využíval chronologicky uspořádaná, v šanonech založená data, které právě pan Šolc stále rozšiřuje a doplňuje. Bohužel v těchto případech se málokdy podařilo zjistit pramen literatury, tudíž v textu odkazuji na archiv, popřípadě číslo šanonu, kde jsem danou informaci získal. V několika případech se mi podařilo údaje

² -: *60 let organizovaného šermu v Československé socialistické republice 1913 - 1973*. Praha : Čs.šermířský svaz, 1973

³ VINCENC, J.: *Stručná historie šermu*. Praha : Elka Press, 2000

⁴ KOESSL, J., ŠTUMBAUER, J., WAIC, M.: *Vybrané kapitoly z dějin tělesné kultury*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2004

⁵ JUNGSMANN, J., PETER, J., PROKOP, I.: *70 let ČŠK Riegel – TJ Baník Praha 1902 – 1972*. Praha : Vlastním nákladem, 1972

⁶ PROKOP, I. a kol.: *100 let ČŠK Riegel – TJ Baník Praha 1902 – 2002*. Praha : Vlastním nákladem, 2002

zapsané ve výročních publikacích nalézt i v archivu, a tak odkazují na oba prameny, kde jsem je získal. V knihovně jsem našel i ročenky Svazu, výsledky turnajů a také fotografie a olympijské průkazy, které jsem považoval za cennou vzpomínku. Se svolením pana Šolce ty nejzajímavější fotografie taktéž uvádím.

Vybral jsem si toto téma, neboť mám ke sportovnímu šermu úzký vztah a přijde mi zajímavé seznámit se s historií a vývojem tohoto krásného sportu u nás.

Nepředpokládám, že tato práce zvýší popularitu sportovního šermu. Jsem si vědom, že sportovní šerm bude v Čechách asi vždy patřit k málo atraktivním sportům a nezíská si srdce tolika lidí jako v jiných státech nejen Evropy, ale celého světa. Přesto pevně doufám, že alespoň někdo dokáže ocenit, jak důležitou roli český šerm ve světě sehrál, a že může posloužit například jako inspirace pro brzké stoleté výročí Českého šermířského svazu.

Sportovní šerm

Sportovní šerm je úpolová sportovní disciplína tzn. zápolení, při němž soupeři překonávají živou sílu protivníka sečnými nebo bodnými zbraněmi.⁷

První doložený šermířský turnaj byl uspořádán v Londýně roku 1825. Samozřejmě, že to nebylo první veřejné vystoupení šermířů, ale bylo první, které mělo sportovní charakter, bylo vybojováno cvičnými zbraněmi a s maskami na obličejích. Vítěz není znám jmenovitě, pravděpodobně to však byl někdo z francouzských mistrů. Turnaj byl mezinárodní a konal se před publikem, jehož velkou část tvořila londýnská smetánka složená z členů předních šlechtických a měšťanských rodin. Přibližně v téže době byla ve Francii definována poslední šermířská akce, čímž byl vývoj šermu prakticky ukončen. V současné době nové akce nevznikají, pouze se vylepšují staré akce, především zjednodušují a zrychlují a jinak kombinují, stejně tak jako pohyby nohou.⁸

Organizovaným sportovním odvětvím se stal šerm až koncem 19.století. Ve Velké Británii byla roku 1902 založena Amateur Fencing Association a ve Francii roku 1906 Fédération des Salles des Armes et Sociétés d'Escrime. Kromě toho se šerm mužů stal součástí olympijských her a to od jejich obnovení v roce 1896. Na olympijských hrách v roce 1912 však Francie odstoupila a Itálie odmítla soutěžit v kordových turnajích kvůli nesouhlasu s pravidly. Výsledkem bylo, že v roce 1913 byla založena Mezinárodní šermířská federace FIE - Fédération Internationale d'Escrime a od té doby vládne amatérskému šermu jak na olympijských hrách, tak při světových šampionátech.⁹

Za definitivní rok vzniku sportovního šermu se proto dá považovat rok 1913, tedy rok založení Mezinárodní šermířské federace FIE. Vznikem této federace byla stanovena společná pravidla samotných zápasů, výzbroje a výstroje šermíře, doplněná i pravidly organizací a vedení turnajů.

Ve sportovním šermu se dnes bojuje fleretem, kordem a šavlí. Fleretem a kordem (bodné zbraně) může šermíř soupeře zasáhnout jen hrotem, u šavle (sečnobodná zbraň) platí zásahy jak hrotem, tak celou čepelí. Platná zásahová plocha je u fleretu trup, u kordu celé tělo a u šavle horní část těla od pasu nahoru včetně hlavy. Zápasí se na

⁷ Dostupné na [http://cs.wikipedia.org/wiki/Sportovn%C3%AD_%C5%A1erm] 11.4.2009

⁸ VINCENC, J.: *Stručná historie šermu*. Praha : Elka Press, 2000, s.53.

⁹ VINCENC, J.: *Stručná historie šermu*. Praha : Elka Press, 2000, s.54.

kovové planši o rozměrech 1,5 - 2 x 14 metrů. Předepsané je speciální oblečení s maskou. Registrace zásahů je elektrickým přístrojem, který byl v Čechách poprvé předveden v roce 1934. Soutěže se pořádají pro jednotlivce a tříčlenná družstva s 1 náhradníkem. Šerm kordem je součástí moderního pětiboje. Sportovní šerm v historii ještě nikdy nechyběl na novodobých Letních olympijských hrách, tedy od roku 1896.

K fleretu a šavli se v roce 1900 připojil kord jako samostatná disciplína olympijského programu. Soutěže družstev ve fleretu byly zavedeny na olympiádě v roce 1904, následovala šavle a kord v roce 1908. Původně šermovali jen muži všemi novodobými sportovními zbraněmi. Jednotlivá utkání žen v šermu fleretem byla poprvé zahrnuta do olympijských her v roce 1924 a soutěže ženských družstev se objevily na olympijských hrách v roce 1960. Ženská družstva a individuální šermířky kordem se objevily na olympijských hrách v roce 1996.¹⁰ Šavle žen byla přidána v roce 2004 na OH v Aténách, šavle žen družstev pak v roce 2008 v Pekingu. V současné době jsou tedy na olympijských hrách všechny 3 zbraně jak jednotlivců, tak družstev pro muže i ženy. Avšak kvůli omezené kvótě musí být vždy 2 zvolené disciplíny, z možných 12, vynechány. Střídavě se tak děje v v soutěžích družstev.

V Čechách se od roku 1921 každoročně koná Mistrovství republiky. Dříve jen v kategorii dospělých, dnes navíc i v kategorii junioři/ky (do 20 let), kadeti/ky (do 17 let), žáci/ky (do 15 let) a mladší žáci/ky (do 13 let).¹¹

Mimo členství ve FIE je dnes ČŠS členem i Evropské mezinárodní konfederace EFC, jehož předsedou je Mgr. František Janda. V současné době ČŠS sdružuje 42 šermířských oddílů a má v evidenci 1.680 členů. Z toho je v Čechách 24 oddílů (v Praze je 14 oddílů) a na Moravě je 15 oddílů. Více než polovinu členské základny tvoří mladí šermíři do 20 let. Největšími oddíly jsou USK Praha (120 členů), Lokomotiva Karlovy Vary (95 členů), SC Praha (75 členů), Dukla Olomouc (69 členů), Sokol Brno I. (65 členů)¹² a patří tak i k nejlepším ve výchově šermířů pro reprezentaci ČR.

¹⁰ VINCENC, J.: *Stručná historie šermu*. Praha : Elka Press, 2000, s.55.

¹¹ Dostupné na [<http://www.czechfencing.com/czech/history.php/>] 10.5.2009

¹² Dostupné na [<http://www.czechfencing.com/czech/history.php/>] 1.1.2011

Šerm v českých zemích od svých počátků

V předhistorických hrobech bojovníků nalézáme uměle pracované bronzové meče, dýky a zbytky kopí jako důkaz toho, že od věků lidé zápasili v boji sečnými a bodnými zbraněmi. Během staletí se pak měnil tvar i podstata výstroje a výzbroje bojovníka.

V ranném středověku byl rytíř opatřen do boje kroužkovou brní, štítem, kovovou přilbicí, vyzbrojen mečem, kopím a dýkou. Meč, posvátný symbol rytířstva, na jehož jílec se přísahalo, býval odkazován předky potomkům. Těžký meč středověku byl v bojích i soudních a později osobních soubojích obvyklou zbraní šlechty. Středověký rytíř, v těžkém železném odění, které později nahradilo kroužkovou brní, byl vlastně pevností, hájenou mečem a štítem, jejíž kryt bylo nutno rozbít ranami válečné sekery, kyje nebo pádného meče, aby se železná tvrz vzdala, nebo aby protivník byl zneškodněn. V takovém boji, kde rána stíhala ránu, vítězila zpravidla jen mohutnější síla, nebo těžší odění, které ranám lépe odolávalo. V nákladném, dobře kutém brnění chodili však do bitev jen páni a rytíři, prostí zbrojnoši nebývali tak dobře chráněni železnými pláty, a proto v boji sečnou zbraní používali ke zdolání soupeřů různých úskoků nebo obrátů zbraně, jak se tomu od zkušených bojovníků nebo sami ve válkách naučili. Avšak i poté ještě měla převahu hrubá síla, která tvrdými ranami dovedla drtit železné přilbice a kovová odění.

Teprve když byly zavedeny střelné zbraně takového účinku, že rytíř v železném odění přestal být nedobytnou tvrzí, byly odkládány během let válečné sekery, mohutné meče, těžká brnění a nahrazovány lehčí výstrojí a lehčími zbraněmi, lépe ovladatelnými. V těch dobách se začal zvolna vyvíjet šerm jako primitivní umění, zakládající se hlavně na upraveném střídání útoku a obrany, s určitým postojem, a to nejprve ve Španělsku a v Itálii, později i v jiných evropských zemích.

Snad jako první zmínku o šermířském umění našich dávných předků čteme koncem 14. století v seznamu umělců a řemeslníků na dvoře krále Václava IV. Označení: šermíř (dimicator). Další záznamy jsou chudé, protože počátkem 15. století nastaly v zemi mnohé zmatky a válečné bouře. Teprve v 16. století se dovídáme o „nedělních školách“, čili veřejných zkouškách a šermířském cvičení.¹³ Takové školy bývaly konány právě o nedělích, před nešporami, za dozoru dvou „starších“ z cechu,

¹³ TUČEK, J.: *O českém šermu*. Praha : Český šermířský svaz, 1940, s.1.

zejména na Staré Rychtě v Praze. Šermíři, kteří tehdy podléhali cechu nožířskému, si vymohli roku 1597 potvrzení svého řádu od pražské městské rady. O pár let později nalézáme již četné záznamy o „Společnosti mistrů a tovaryšstva svobodných šermířů od péra.“ To bylo sdružení šermířů, kteří se již odloučili od nožířského cechu a roku 1607 dosáhli vládního potvrzení majestáty Rudolfa II.. Těmto šermířům se také říkalo krátce: „fedrfechtýři“. Cvičili se v sedmeré zbrani, zvláště pak v šermu mečem, českou zbraní tesákem, kordem a dlouhým dvojručním mečem. „Pořádku svobodných šermířů“ potvrdil císař Leopold roku 1688 výsady, polepšil erb a udělil přídomek „z Greifenfelsu“ za služby, které fedrfechtýři prokázali císaři ve válce s Turky. To byl však vrchol slávy šermířského cechu. Ve třicátých letech 17. století Karel VI., otec Marie Terezie, totiž odepřel společnosti pro četné souboje potvrzení statut, což znamenalo konec „Pořádku svobodných šermířů od péra“.¹⁴ Přesto je určitou kuriozitou v evropském šermířském světě, že Čechy, ačkoliv byly a jsou v šermu pouhým „lepším“ průměrem, mají jeden nepřekonaný primát – prvenství v délce trvání šermířské školy (institute, akademie) či jiné adekvátní organizace.¹⁵

Škoda, že beze stopy zmizela kniha, s názvem „O ráně mečem“ kterou měl roku 1617 ve svém majetku pan Václav Petruš, regent náhodského panství Smiřických. Ale už titul díla svědčí o tom, že ani v odborné literatuře nezůstávali naši předkové pozadu za jinými evropskými národy. Autorem knihy byl snad některý ze Smiřických, přítel šermířského umění.¹⁶

Někdy v polovině 17. století byla v Praze založena „Královská česká zemská stavovská šermírna“. Přesný rok jejího vzniku neznáme, ale roku 1659 byl v listinných dokladech jmenován Antoine Francois de la Touche, snad příbuzný soudobého spisovatele Philiberta de la Touche, a ten byl asi prvním českým, zemským, stavovským mistrem šermu. V této „Zemské šermírně“ byli od roku 1737 mistři povinni za roční plat 200 kop vyučovat zdarma 12 žáků, a to 6 panského, 4 rytířského a 2 městského stavu. Od doby mistra de la Touche se vystřídala v Zemské šermírně řada italských a francouzských mistrů.¹⁷

V letech osmdesátých se přesídlila zemská šermírna ze Železné ulice do

¹⁴ KLIKA, J. : *Ročenka Českého šermířského svazu*. Praha: Český šermířský svaz, 1940, s.5.

¹⁵ VINCENC, J.: *Stručná historie šermu*. Praha : Elka Press, 2000, s.51.

¹⁶ TUČEK, J.: *O českém šermu*. Praha : Český šermířský svaz, 1940, s.1.

¹⁷ KLIKA, J. : *Ročenka Českého šermířského svazu*. Praha: Český šermířský svaz, 1940, s.7.

prostorných místností v Colloredo-Mannsfeldském paláci v Karlově ulici.¹⁸ Obliba šermu narůstala a netrvalo dlouho a došlo k prvnímu vystoupení českých šermířů, které uvítal Jan Neruda v Národních listech (4. dubna 1886): „*Konečně zřízen, nebo alespoň zřizuje se český šermířský klub! ... Čeští šermíři chystají první svůj veřejný turnaj k blížícím se svátkům. Navštívíme jej, aby nám pookřálo srdce, abychom poslechli zase jednou, jak řinčí české meče*“.¹⁹

Dne 20. dubna 1886 se v konviktském sále konala první česká šermířská akademie, jíž se účastnili Ladislav Pinkas, poručík D. Riegel, poručík B. Beneš, poručík hrabě Waldstein, setník Gustav Hergsell a poručík J. Tille. Vzápětí byl založen Šermířský klub, v němž šermu vyučoval mistr zemské šermířny a významný teoretik G. Hergsell.²⁰

Škola poručíka D. Riegela se nacházela původně v Ulici Na Příkopě, v domě U Černého koně, od roku 1888 v Bartolomějské ulici, v domě Dr. Podlipného, později v Poštovské ulici (dnes ulice Karolína Světlé). Zde byl roku 1890 založen šermířský klub Riegel.²¹ Mistři Hergsell a Riegel učili šermu fleretem francouzskou školou, Hergsell zavedl pro šerm šavlí směr škol, nazývanou všeobecně rakouskou, kterou zlepšil podle své metody. Ve Vídni měla velký úspěch italská škola Barbasettiho, založená roku 1893. Po úspěších italských šermířů byla pak italská škola zavedena i na Vojenské akademii ve vídeňském Novém Městě.²²

Roku 1897 odešel Šermířský klub vedený mistrem Riegelem „od Hergsella“ a zřídil si vlastní šermírnu v bývalém Vratislavském paláci v Jilské ulici v němž šermu vyučoval Rudolf Vanderlind. Roku 1902 založili čeští členové Šermířského klubu Riegel Český šermířský klub, kterému z piety k zasloužilému učiteli bylo ponecháno jméno Riegel.²³ Tento ČŠK Riegel existuje dodnes a je nejstarším českým dosud existujícím šermířským klubem.

V roce 1908 se konaly v Londýně IV. olympijské hry, jichž se zúčastnila i malá skupina českých sportovců – osm šermířů (první vystoupení Čechů na OH), čtyři tenisté, čtyři zápasníci, tři atleti a dva gymnasté. Rakušané pochodovali na novém stadionu White City v čele sportovců, kteří nastupovali v pořadí podle anglické

¹⁸ PROKOP, I. tamtéž

¹⁹ Národní listy 4. dubna 1886

²⁰ PROKOP, I. tamtéž.

²¹ TUČEK, J.: *Pražští šermíři a mistři šermu*. Praha : Otto Virval, 1927

²² JUNGSMANN, J., PETER. J., PROKOP, I.: *70 let ČŠK Riegel – TJ Baník Praha 1902 – 1972*. Praha : Vlastním nákladem, 1972, s. 5.

²³ JUNGSMANN, J., PETER. J., PROKOP, I. tamtéž.

abecedy. Za tabulkou „AUSTRIA“ však šlo pouze pět závodníků. Česká výprava vztyčila nad hlavou červenobílý prapor a kráčela za bílou tabulí s nápisem „BOHEMIA“. Mladá česká generace tak manifestovala národní uvědomění a svůj odpor k habsburské monarchii. Účastník těchto olympijských her a později předseda Československého šermířského svazu prof. Dr. Josef Gruss na to vzpomínal v roce 1967 slovy: „*Nechtěli jsme se hlásit ke starému mocnářství, byla to národní manifestace*“.²⁴ V této výpravě byl i devětatřicetiletý šermíř Vilém Goppold z Lobsdorfu (1869 - 1943), vynikající český šavlista. Ten se probojoval v šavli do finále, kde obsadil 3. místo a získal bronzovou medaili. „*Heroickým byl jeho souboj s převahou maďarských šermířů v šestičlenném finále v šermu šavlí jednotlivců. Jako jediný dovedl prorazit jejich hegemonii a vybojoval bronzovou medaili za Maďary Jenő Fuchsem a Bélou Zulawským.*“²⁵

Byl to první český sportovec, který pro naši vlast získal olympijskou medaili. Také družstvo Čech obsadilo v šavli 3. místo a získalo druhou bronzovou medaili (Goppold, Tuček, Schejbal a bratři Ladové). Goppold tyto medaile získal ve svých devětatřiceti letech!²⁶ Paradoxně to byly první a poslední šermířské medaile, které kdy česká výprava na OH získala. Jsou uloženy v Muzeu tělesné výchovy.

²⁴ -: *60 let organizovaného šermu v Československé socialistické republice 1913 - 1973*. Praha : Čs.šermířský svaz, 1973, s. 13.

²⁵ KOLÁŘ, F. a kol.: *Kdo byl kdo – naši olympionici*. Nakladatelství Libri, Praha 1999, s. 109.

²⁶ PROKOP, I. a kol.: *100 let ČŠK Riegel – TJ Baník Praha 1902 – 2002*. Praha : Vlastním nákladem, 2002, s. 11.

Šerm v Sokole

Historie tělesné výchovy i šermu je společná. 16. února roku 1862 byla založena Tělocvičná jednota Pražská (pozdější Sokol Pražský)²⁷, v jejíchž stanovách bylo uvedeno, že „*účelem jednoty jest, aby se pěstoval tělocvik společným cvičením, výlety, zpěvem a šermováním.*“²⁸ První starosta Sokola Jindřich Fügner byl nadšeným přítelem šermu, stejně jako náčelník pražské jednoty Dr. Miroslav Tyrš, jenž vydal *Šermířské názvosloví německo-české a česko-francouzské* a ve svém stěžejním díle *Základové tělocviku* věnoval šermu několik kapitol.²⁹ V roce 1867 byl založen Šermířský klub tělocvičný na Malé Straně, který za krátkou dobu splýnul s malostranským Sokolem. Tyrš sám při cvičení šermoval „pro osvěžení“ s jednotlivými členy sboru pravidelně. V oblibě byla šavle buď rovná nebo mírně prohnutá – obě dosti těžké, takže úbor a chránidla – plastrony – mohly sloužit pohodlně za žíněnký. Kočír, dosti neohrabaný, se netěšil oblibě a kord byl neznámý. Správcem šermu byl br. Müller a vynikajícími závodníky br. Hauptmann (otec Ing. Hauptmanna z plaveckého sboru), br. Kožíšek a Homola. Těmto vyrostl znamenitý protivník ve Vanderlindovi, známém i ve sportovních kruzích. Zajímavostí té doby bylo umění ve střídání paží při únavě, rovněž postoje a způsob utkání měl mnoho svérázu, například šerm na paži „manšet“ apod.

Síla myšlenky této staré školy stačila na udržení šermu plných 25 let. Teprve potom vlivem vnějších poměrů, zanesených ze sportu a vojska, nastalo obrozenecké hnutí. Někteří členové navštěvovali soukromě Francouze Feriauda, učili postupně další bratry a snažili se zavést různé novoty, ale důkladný obrat nastal až po roce 1896, kdy se vrátil Dr. J. Vaníček z Joinville. Tehdejší závodník v plné síle rázně upravil zásady nové školy šermu, přivezl lehké zbraně, zejména končífě, a tím změnil vše od základů. V novém ovzduší vyrostla postava br. Vávry (otce Ing. Vávry, výborného šermíře a mezinárodního rozhodčího), na československé borce měl vliv prof. Sokolowski a zájem o šerm tak oživil v sokolských jednotách netušenou měrou i po venkově. Nikde nechyběly známé regály se zbraněmi, maskami a rukavicemi, v kurzech byla probírána škola šavlí a končífem a zanedlouho bylo možno číst o v té době známých jménech

²⁷ KOESSL, J., ŠTUMBAUER, J., WAIC, M: *Vybrané kapitoly z dějin tělesné kultury*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2004, s. 108.

²⁸ PROKOP, I. a kol.: *100 let ČŠK Riegel – TJ Baník Praha 1902 – 2002*. Praha : Vlastním nákladem, 2002, s. 9.

²⁹ VINCENC, J.: *Stručná historie šermu*. Praha : Elka Press, 2000, s.52.

synů Dr. Podlipného, Dvořáka a řadě jiných.³⁰

V Plzni rozšířil zájem o šerm jeden z nejlepších nářadovců br. Erben, jenž vychoval svého pokračovatele v br. Táborkovi. Na Moravě se o zájem o šerm zasloužil mistr Tvarůžek a s ním řada jiných bratří Sokolů. V tomto období zasáhly do sokolského šermu neobyčejnou měrou mezinárodní směry. Nebylo vymezeno členství sportovců v sokolských jednotách a nebýt přechodného poklesu závodivosti, a tím i výkonnosti sokolských šermířů, nikdo by se o tento poměr nestaral. Sokolstvo však závody vypisovalo, ale ty se stávaly kořistí členů ze sportovních ústředí. V řadě sletových přeborníků např. Horáček (veslař), Jungmann atd.³¹

Stoupající zájmová vlna přinesla jméno br. Pálky, z jehož šermírny vyšli Dr. König, Ing. Dědina, Pavelka a jiní. Rozvoj dostoupil kulminace před I. světovou válkou, kdy byly zakládány samostatné kroužky s odborným vedením a výcvikem závodníků. Bohužel, válka způsobila nechuť ke zbraním a pohřbila těžce vytvořenou organizaci.

Po válce se zbytky členstva shledávali jen obtížně. Někteří se nevrátili vůbec a nebýt vojenských mistrů, snad by trvalo vzkříšení ještě déle. Odborné znalosti Hadincovy a bratrské nadšení Pelíškovo dalo základ nejen školám, nýbrž i závodníkům. Šedivá, Ješinová, Kakos, Krůba, Rybka, Náklíček a řada jiných vyrostla u Pelíška. Stejně jako v Praze působili vojáci i v jiných posádkových městech. Škoda jen, že tělocvičné školy byly zrušeny.

Důležitou novinku přinesl březen 1934. Tou bylo sjednání dohody mezi Obcí sokolskou a Šermířským svazem. Dohoda uznávala vzájemně smluvní strany za jediné zástupce na mezinárodním poli (ČOS pro tělocvik a Svaz pro šerm) a zavedla pořádek pro registraci domácích šermířů. Každý šermíř se musel rozhodnout buď pro registraci v ČOS nebo ve Svazu a nebyly pak možné již případy, kdy svazoví šermíři startovali na přeborech sokolských (podle hesla „ Co Čech, to Sokol“) a svou účastí zkreslovali výsledky sokolských šermířských přeborů. Obě strany si vzájemně vyměnily seznamy svých registrovaných členů dle stavu k 1. říjnu každého roku a také přestupy umožnily jediné k tomuto datu.³² Dohoda byla podepsána 11. dubna 1934 jmenovitě za Československý šermířský svaz předsedou svazu Dr. Říhou a předsedou technické komise Dr. Jehličkou. Za Československou obec Sokolskou ji pak podepsal starosta Dr.

³⁰ KAFKA, S. : *Šerm v Sokole*. Praha : Český šermířský svaz, 1940, s.1.

³¹ KAFKA, S. : *Šerm v Sokole*. Praha : Český šermířský svaz, 1940, s.2.

³² Národní archiv Praha 4, fond ČsŠS, kart. 34, inv.č. 42, Svazové oběžníky 1924 – 1942, oběžník 02/1934

Bukovský, náčelník Dr. Klinger a jednatel Dr. Keller.³³

Tato dohoda byla výhodou pro obě strany. Velmi se osvědčila a šermířský svaz, ač na něho byl v příštích letech učiněn nátlak, aby ji zrušil, odmítl s poukazem právě na výhody zavedení pořádku v registraci.³⁴

Poslední dny před II. světovou válkou názorně vystihovaly obraz sokolského šermu. Několik velkých jednot opět zavedlo pravidelný výcvik, pražský dorost zařadil šerm do pravidelného cvičení a tím dosáhl počtu šermířů v Čechách a na Moravě na téměř 800. Byly vypisovány každoroční závody v župách i v ústředí a do cvičitelských kurzů byla zařazena škola šermu šavlí a končífem pro všechny posluchače bez rozdílu, v duchu nejnovějších zkušeností.³⁵ Stanislav Kafka pak zhodnotil tuto situaci slovy: „Několik těchto stručných dat nás poučuje o těsné spolupráci Sokolů se sportovci, i když oddělujeme v dnešní době oba směry. Potřebujeme povzbuzení sportovců a za to jim nezůstaneme dlužni. Prozatím zůstává dohoda sokolských šermířů se sportovními vzorem spolupráce. V poctivém úpolu – zbraním zdar!“³⁶

Obr. 1 – Sokolové³⁷

³³ Národní archiv Praha 4, fond ČsŠS, kart. 9, inv.č. 29, Korespondence s Československou obcí sokolskou a Českou obcí sokolskou 1924 – 1948, Dohoda ČsŠS s Čs obcí sokolskou

³⁴ JUNGSMANN, J. : *Český šerm po světové válce*. Praha : Český šermířský svaz, 1940, s.17.

³⁵ KAFKA, S. : *Šerm v Sokole*. Praha : Český šermířský svaz, 1940, s.3.

³⁶ KLIKA, J. : *Ročenka Českého šermířského svazu*. Praha: Český šermířský svaz, 1940, s.43.

³⁷ Foto obrazu, restaurace Historie, Praha 2012.

ČŠK Riegel - nejvýznamnější šermířský klub

Roku 1902 odešel mistr Dominik Riegel na odpočinek a rozpadl se tak dosud fungující Šermířský klub Riegel. Jeho čeští členové založili 21. června 1902 Český šermířský klub Riegel, který sídlil ve Vratislavském paláci v Jilské ulici. Němečtí členové ustavili převážně důstojnický Herrenfechtclub. V obou klubech působil italský mistr Orazio Santelli, jenž zavedl v Praze italskou školu.³⁸ V té době málokdo tušil, že tak vznikl klub, jenž bude jedním z nejváženějších a nejlepších Evropy.

Ustavení klubu a první klubové stanovy byly schváleny C.k. místodržitelstvím v Čechách pod č.j. 140 953 ze dne 22.července 1902.³⁹

V dobovém tisku vyšel 26. června 1902 následující článek: „Nový šermířský klub ustavil se v Praze a sice z bývalých členů mezinárodního klubu Riegel pod názvem Český šermířský klub Riegel. Za mistra šermířského podařilo se novému klubu získati vlašského mistra pana Orazio Santellia, stejně výborného učitele jako šermíře, jenž pěstovati bude v klubu školu vlašskou, šavlí i fleuretem. Místnosti klubové jsou v bývalé škole p. nadp. Dominika Riegela, v Poštovské ulici. Šermu vyučovati se bude třikráte týdně po dvou hodinách. Přihlášky přijímá a zodpovídá p. Jar. Tuček...“.⁴⁰

Správu klubu vedl volený výbor, v jehož čele se postupně vystřídalí tito předsedové:⁴¹

1. Bedřich Schejbal	1902 – 1904
2. Dr. Karel Musil	1904 – 1906
3. Dr. Ladislav Šourek	1906 – 1908
4. Gabriel Wiesner	1908 – 1910
5. Jaroslav Tuček	1910 – 1921
6. Otto Koster	1921 – 1922
7. Dr. Josef Gruss	1922 – 1929
8. Otto Švorčík	1929 – 1951

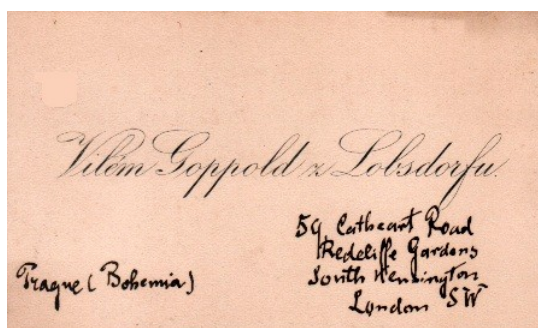
³⁸ PROKOP, I. a kol.: *100 let ČŠK Riegel – TJ Baník Praha 1902 – 2002*. Praha : Vlastním nákladem, 2002, s. 9.

³⁹ JUNGSMANN, J., PETER, J., PROKOP, I.: *70 let ČŠK Riegel – TJ Baník Praha 1902 – 1972*. Praha : Vlastním nákladem, 1972, s. 11.

⁴⁰ Národní listy, 26.června 1902

⁴¹ JUNGSMANN, J., PETER, J., PROKOP, I.: *70 let ČŠK Riegel – TJ Baník Praha 1902 – 1972*. Praha : Vlastním nákladem, 1972, s. 15.

Roku 1904 přesídlil ČŠK Riegel do místností v domě Na Studenci v Mikulandské ulici. O čtyři roky později se konaly v Londýně IV. olympijské hry, kde, jak již bylo v kapitole Dějiny českého šermu řečeno, získali šermíři ČŠK Riegel historicky první olympijské medaile pro český národ, když Vilém Goppold z Lobsdorfu získal v šavli 3.místo, stejně tak jako šavlové družstvo Tuček, Schejbal, Goppold – všichni z ČŠK Riegel. Družstvo bylo ještě doplněno Ing. Vlastimilem Ladou a Dr. Otto Ladou. Z olympijského roku se v archivu Rieglu dochovala vizitka (obr.2), na níž je ručně napsaná Goppoldova londýnská adresa: 59 Catheart Road, Redcliffe Gardens, St. Kensington, London SW a připsáno Prague (Bohemia).

Obr.2 Vizitka Viléma Goppolda s adresou na OH 1908 v Londýně⁴²

Roku 1909 si klub najal vlastní místnosti v Jungmannově tř. v 1. patře domu Měšťanské Besedy. Mistrem se stal Foresto Paoli ml.. Měšťanská Beseda poskytla klubu perfektní zázemí. Byl zde sál pro 9 planší, šatny, koupelny, zbrojnice a salonek. Cvičilo se denně od 19 do 21 hod. Odbor dámský a elévové cvičili rovněž denně, avšak v odpoledních hodinách od 17 do 18:30. V klubu byla později zavedena také střelba do terče a duelová střelba zvláště upravenými zbraněmi.⁴³

V těchto letech se v Praze v hotelu Central pořádaly šermířské akademie, assautové večírky a zápasy o Mistrovství království českého, za účasti proslulých evropských mistrů, jakými byli A. Kirchhofer, H. Sénat, della Santa, O. Santelli, A. Fériaud, H. Rosetti aj.⁴⁴

Před první světovou válkou pořádal ČŠK Riegel mistrovství Království českého.

⁴² Archiv ČŠK Riegel - 1908

⁴³ JUNGSMANN, J.; a kol. *70 let ČŠK Riegel – TJ Baník Praha 1902 – 1972*. Pra: vl. n, 1972, s. 11.

⁴⁴ PROKOP, I. a kol.: *100 let ČŠK Riegel – TJ Baník Praha 1902 – 2002*. Praha : Vlastním nákladem, 2002, s. 10.

První mistrovství se konalo v roce 1909, a to pouze ve fleretu a šavli, za účasti domácích šermířů a Belgičana Corneille. V dalších letech však byly championáty obsazovány silnou mezinárodní konkurencí. Nejúspěšnějším šermířem na všech championátech byl Vilém Goppold, jenž získal 3 první místa, 3 druhá a 2 třetí (Tab. 4). Vynikajícími soupeři byli maďarští šermíři dr. Földes Deszö, Posta (pozdější olympijský vítěz v šavli v roce 1924), Maďaři dr. Tóth a Zulawski. Silné bylo i družstvo Belgičanů – Corneille, Du Busch, Langlois, Van Moessel, Denis. Dále startovali Dryer z Anglie, Pontenani Belloni z Itálie, Duchésne z Francie aj. Poslední mistrovství bylo vybojováno roku 1913, již bez maďarské účasti. Soutěže v kordu a šavli se staly kořistí Rieglíánů, kteří obsadili první tři místa.⁴⁵

Tab. 4 - Medailisté ČŠK Riegel z Championátů království Českého⁴⁶

ROK	UMÍSTĚNÍ	FLERET	KORD	ŠAVLE
1909	1.	–	nekonal se	V. Goppold
	2.	J. Pfeiffer		–
	3.	–		B. Schejbal
1910	1.	–		V. Goppold
	2.	J. Pfeiffer	J. Pfeiffer	–
	3.	–	V. Goppold	–
1911	1.	–	–	–
	2.	V. Goppold	–	V. Goppold
	3.	–	Dr. J. Gruss	–
1912	1.	–	J. Pfeiffer	–
	2.	V. Goppold	–	–
	3.	–	–	V. Goppold
1913	1.	–	V. Švorčík	V. Goppold st.
	2.	–	V. Goppold ml.	J. Pfeiffer
	3.	M. Klika	F. Kříž	O. Švorčík

Ve dnech 6.–18. července 1912 se Vilém Goppold (obr. 3) zúčastnil V. Letních olympijských her ve Stockholmu (jako nejstarší ze 13 českých účastníků; bylo mu 43 let). Na hry se suverénně kvalifikoval s 16 vítězstvími a bez porážky. Během her, kterých se účastnili i jeho dva synové Karel a Vilém, také výborní šermíři, však už na medailové příčky nedosáhl. V šavli jednotlivců neprošel kvalifikací, družstvo kordistů však přivedl do semifinále a družstvu šavlistů výrazně pomohl ke čtvrtému místu.⁴⁷

⁴⁵ PROKOP, I. tamtéž.

⁴⁶ KRÍŽEK, L. : *Bojová umění*, Praha 2009, č.5.

Dostupné na [<http://riegel.militaria.cz/clanek-detail.php?id=8>] 24.6.2009

⁴⁷ Dostupné na [<http://riegel.militaria.cz/clanek-detail.php?id=2/>] 24.6.2009

V listopadu roku 1913 se konal v Gentu Mezinárodní šermířský kongres, který rozhodl o založení Mezinárodní šermířské federace (FIE). Jak již bylo v úvodu řečeno, tohoto kongresu se zúčastnili zástupci ČŠK Riegel pánové J. Tuček, a V. Vaníček, takže se ČŠK Riegel stal jedním ze spoluzakladatelů této federace

Válka ochromila činnost pražských šermířských klubů. Cizí mistři opustili Prahu, po vypuknutí války s Itálií byl mistr ČŠK Riegl Foresto Paoli internován a na jeho místo nastoupil mistr již dříve zrušené zemské šermírny Adam rytíř Sokolowski. ČŠK Riegel byl jediný pražský klub, který v letech 1914 až 1918 nepřerušil svoji činnost, a jehož členové nepřestali platit příspěvky ani v době, kdy byli na frontě v zákopech! Písemný styk s nimi udržoval tehdejší předseda Jaroslav Tuček.⁴⁸

Obr. 3 - Vilém Goppold z Lobsdorfu⁴⁹

Po první světové válce byla situace v šermířském sportu velice neutěšená. Během dlouhých válečných let mnoho šermířských klubů zaniklo, šermíři odešli na frontu a na většinu národa dolehly těžké životní podmínky.⁵⁰

V červenci roku 1919 uspořádala americká armáda v Paříži takzvané Spojenecké hry, neboli Pershingovu olympiádu, k nimž bylo pozváno i nově vytvořené Československo. Výprava byla složena z účastníků dřívějších olympiád, borců již nemladých, ale přece se jejímu členu por. Josefu Čiperovi podařilo postoupit až do

⁴⁸ PROKOP, I. a kol.: *100 let ČŠK Riegel – TJ Baník Praha 1902 – 2002*. Praha : Vlastním nákladem, 2002, s. 13.

⁴⁹ PROKOP, I. a kol. tamtéž.

⁵⁰ -: *60 let organizovaného šermu v Československé socialistické republice 1913 - 1973*. Praha : Čs.šermířský svaz, 1973, S. 15

finále v šermu šavlí a zde obsadit 3. místo, a kdyby nebylo jeho zranění v posledních zápasech, měl šanci turnaj vyhrát.⁵¹

Dne 6. července 1919 poslal Čipera na adresu ČŠK Riegelu v Měšťanské Besedě lístek s tímto textem: „Zdařilo se dnes i mně přispěti k lesku české vlajky i klubových barev – před celým světem – uhájiv přes opravdovou „smůlu“ čest i pověst rieglovské šavle. Zdraví mnohokrát Čipera.“⁵²

Na olympijských hrách v Paříži v roce 1924 získalo družstvo šavlistů (Jungmann, Opplt, Švorčík – všichni z ČŠK Riegel) 4. místo, za Itálií, Maďarskem a Holandskem.⁵³

V roce 1926 byla uzavřena dohoda mezi kluby ČŠK Riegel a Wiener Athletic Clubem o každoročních klubových utkáních, střídavě v Praze a ve Vídni a od roku 1927 se pořádala klubová utkání i s Dresdner Fechtklubem, střídavě v Praze a Drážďanech.⁵⁴

Při příležitosti oslavy 25. výročí vzniku klubu ČŠK Riegel, tedy v roce 1927, byl uspořádán velký mezinárodní turnaj, na němž startovali Italové ve své nejsilnější sestavě, Holanďané a poprvé od světové války i Němci, kteří se 1. září 1926 stali členy FIE. V červenci téhož roku uspořádal ČŠK Riegel turnaj o putovní pohár, věnovaný prezidentem Masarykem. Turnaj se odehrál v hotelu Imperial v Karlových Varech za účasti Francouzů, Italů a Němců. Bylo to poprvé, kdy Němci po světové válce zkrížili své zbraně s Francouzi. Šermíři ČŠK Riegel se umístili hned za vítěznými Italy. V červenci roku 1928 se tohoto turnaje zúčastnil v družstvu Itálie i Nedo Nadi, pozdější mistr světa profesionálních šermířů. Na závěr turnaje byla uspořádána slavnostní akademie, jíž se dostalo mimořádného lesku přítomností presidenta republiky T. G. Masaryka.⁵⁵

Na olympijských hrách v Amsterdamu roce 1928 se českoslovenští kordisté (Jungmann, Kříž, Dr. Tille. Dr. Černohorský, Beznoska – všichni ČŠK Riegel a Dr. Haken) umístili na 5. místě.

V Měšťanské Besedě šermoval ČŠK RIEGEL až do roku 1930. Od 1. září 1930

⁵¹ PROKOP, I. a kol.: *100 let ČŠK Riegel – TJ Baník Praha 1902 – 2002*. Praha : Vlastním nákladem, 2002, s. 13.

⁵² Archiv ČŠK Riegel - 1919

⁵³ JUNGSMANN, J., PETER, J., PROKOP, I.: *70 let ČŠK Riegel – TJ Baník Praha 1902 – 1972*. Praha : Vlastním nákladem, 1972, s. 21.

⁵⁴ PROKOP, I. a kol.: *100 let ČŠK Riegel – TJ Baník Praha 1902 – 2002*. Praha : Vlastním nákladem, 2002, s. 14.

⁵⁵ JUNGSMANN, J., PETER, J., PROKOP, I.: *70 let ČŠK Riegel – TJ Baník Praha 1902 – 1972*. Praha : Vlastním nákladem, 1972, s. 21.

se přestěhoval do Jungmannovy tř. č. 1 do druhého suterénu novostavby správní budovy Báňské a hutní společnosti. Zasluhou náměstka generálního ředitele Báňské a hutní Dr. Ing. Jana Tilleho a projektanta budovy arch. Josefa Říhy, kteří byli členy ČŠK Riegel bylo již v plánech počítáno se šermírnou a společenskými prostorami klubu. Kromě vlastní šermírny tu byl foyer, šatny s příslušenstvím a sprchy s malým bazénkem. Takže klub získal na tu dobu nejmodernější šermírnu ve střední Evropě. Všechny ostatní šermírny u nás jsou dodnes sály Sokola, eventuálně tělocvičny, až na výjimku, kterou je od roku 2005 Centrum sportovního šermu SC Praha v Praze Letňanech. V listopadu 1930 byla na oslavu zahájení provozu nové šermírny uspořádána Gala-akademie a assautový večírek, na němž se utkali Ital Nedo Nadi, francouzský kordista Schmetz, Rakušan Brünner a Němec Böhme.⁵⁶

V následujícím roce, tedy roku 1931 byla založena nová domácí soutěž – utkání mezi šermíři vojenskými a civilními o putovní pohár, věnovaný tehdejším ministrem národní obrany dr. K. Viškovským. Pořadatelem byl ČŠK Riegel a jeho členové tvořili vždy podstatnou část družstva civilistů. Téhož roku byla uspořádána v sále Autoklubu velká akademie, které přihlížely účastnice krasobruslařského mistrovství světa, konaného tehdy v Praze, v čele s několikanásobnou mistryní světa Sonjou Henie. V červenci byl uspořádán kordový turnaj na barrandovských terasách za účasti významného belgického kordisty Poplimonta, který byl v Praze znám i jako vynikající hokejový rozhodčí. V turnaji zvítězil belgický šampion Faverick.⁵⁷

Velmi zajímavým a oblíbeným turnajem, který se konal od roku 1932 byl Turnaj nezvítězivších, takzvané „Padavky“, jenž se pořádal každoročně až do devadesátých let minulého století. Jak již z názvu vyplývá, turnaje se mohli zúčastnit pouze ti závodníci, kteří nikdy žádný turnaj nevyhráli. Vítěz tohoto turnaje tak zde již nikdy nemohl opětovně startovat.⁵⁸

Sezona roku 1933 byla zahájena gala-akademií za účasti Belgičanů Poplimonta, Diviviena, Beujelaera a Rakušana Brünnera. V červnu uspořádal ČŠK Riegel v Piešťanech turnaj o Pohár presidenta republiky, ve kterém zvítězilo družstvo Francie před Itálií, Československem a Rakouskem.⁵⁹

⁵⁶ KŘÍŽEK, L. : *Bojová umění*, Praha 2009, č.5.

⁵⁷ PROKOP, I. a kol.: *100 let ČŠK Riegel – TJ Baník Praha 1902 – 2002*. Praha : Vlastním nákladem, 2002, s. 14.

⁵⁸ PROKOP, I. a kol. tamtéž.

⁵⁹ JUNGSMANN, J., PETER, J., PROKOP, I.: *70 let ČŠK Riegel – TJ Baník Praha 1902 – 1972*. Praha : Vlastním nákladem, 1972, s. 22.

V únoru 1935 se gala-akademie zúčastnila olympijská vítězka Rakušanka Ellen Preissová, Belgičan Braine, Maďar Rajcsanyi, Rakušan Weczerek a Lion a Rumun Altmann. V červnu se v Piešťanech opět konal Masarykův pohár, v němž zvítězilo Německo před Francií, Rakouskem a Československem.⁶⁰

Berlínské olympiády v nacistickém Německu v roce 1936 se z členů ČŠK Riegel zúčastnili Jungmann, Dr. Tille, A. Sokol, Dr. Frass, Dr. Vohryzek a Kakos. Na těchto, z politických důvodů, sporných hrách naši šermíři sice žádnou medaili nevybojovali, ale Josef Jungmann zde byl vyznamenán olympijským řádem.⁶¹ To byli počátky jednoho z nejstarších českých sportovních klubů.

V dnešní době už je bohužel situace odlišná. Na začátku nového století se zdálo se, že klub bude fungovat jako klub důchodců. Postupně se však začali vracet někteří dřívější členové a konečně se začal nesměle provádět i nábor nováčků. K roku 2012 má klub přes padesát „papírových“ členů, z nichž zhruba polovina je aktivních. Věkový průměr se výrazně snížil, mladí šermíři ve věku 12–28 let výrazně převažují. A co je nejdůležitější, účastní se šermířských turnajů se stále lepšími výsledky. Takže šermířský klub Riegel vkročil do druhého století své existence úspěšně a může vydržet třeba dalších 100 let.

⁶⁰ PROKOP, I. tamtéž.

⁶¹ PROKOP, I. a kol.: *100 let ČŠK Riegel – TJ Baník Praha 1902 – 2002*. Praha : Vlastním nákladem, 2002, s. 15.

Český šermířský svaz

V listopadu 1913 se zástupci ČŠK Riegel Jaroslav Tuček a V.C. Vaníček zúčastnili ustavujícího zasedání Mezinárodní šermířské federace (FIE) a ČŠK Riegel se tak stal jejím spoluzakladatelem.⁶² V příloze je uvedena tabulka z oficiálních webových stránek mezinárodní šermířské federace www.fie.ch, kde vedle národních federací Německa, Belgie, Francie, Velké Británie, Holandska, Maďarska, Norska a Itálie, je uveden devátým zakládajícím členem právě ČŠK Riegel, pražský, český, šermířský klub! Po návratu ze zasedání založili zástupci českých šermířských klubů Český šermířský svaz (ČŠS), jehož nástupcem byl později Československý šermířský svaz a od roku 1993 opět Český šermířský svaz.

Prvním předsedou ČŠS se stal JUDr. Ladislav Pinkas. Působnost svazu se však omezovala pouze na Čechy, nikoliv také na Moravu a Slezsko. Tento svaz tvořily pouze dva kluby: ČŠK Riegel a Český šermířský klub. Přes protesty Maďarů a Rakušanů byl Český šermířský svaz v prosinci roku 1913 přijat za řádného člena Mezinárodní šermířské federace (FIE).⁶³

Podle stanov vzniklého Českého šermířského svazu, jenž měl sídlo v Praze, bylo jeho účelem podporování šermířského umění a jeho rozvoj sloučením českých šermířských odborů českých klubů sportovních a šermířských odborů českých tělocvičných spolků v jednom ústředí a zastupovat české umění šermířské navenek zejména oproti jiným podobným ústředím.⁶⁴

Tohoto účelu se mělo dosáhnout:

- 1) stanovením jednotných závodních pravidel
- 2) podporou svých členů radou i skutkem
- 3) pořádáním a podporováním mezinárodních šermířských závodů a vypisováním závodů o mistrovství království Českého v šermu a mistrovství šermu vůbec⁶⁵

⁶² VINCENC, J.: *Stručná historie šermu*. Praha : Elka Press, 2000, s.53.

⁶³ PROKOP, I. a kol.: *100 let ČŠK Riegel – TJ Baník Praha 1902 – 2002*. Praha : Vlastním nákladem, 2002

⁶⁴ Národní archiv Praha 4, fond ČsŠS, kart. 4, inv.č. 10, Stanovy ČsŠS 1914, 1940, s.1.

⁶⁵ Národní archiv Praha 4, tamtéž.

Výbor svazu byl tvořen 6 členy: předseda, místopředseda, dva jednatele, pokladník a zapisovatel. Finanční prostředky získával svaz členskými příspěvky.

Členy svazu mohli být pouze české amatérské kluby a šermířské odbory s jednacím řečí českou. O přijetí členů rozhodoval výbor na základě písemné přihlášky. Proti odmítnutí se bylo možné odvolat k valné hromadě, jež se konala každoročně nejpozději do konce dubna.⁶⁶

K působnosti valné hromady náleželo:

- 1) volba 6-členného výboru Svazu
- 2) rozhodování o: změně stanov, závodních pravidel, výši členského příspěvku, o stížnostech za nepřijetí člena a vyloučení a stížnostech na výbor⁶⁷

V těch dobách podnikali čeští šermíři mnohé zahraniční zájezdy s velkými úspěchy (IV. Olympijské hry v Londýně, mezinárodní turnaj v Ostende aj.) a pořádali doma zejména zápasy o mistrovství království Českého, s mezinárodní soutěží, 1909 – 1913 (viz. Příloha).

V letech 1902 – 1914 vznikly v Praze mnohé šermířské kluby a kroužky. Byly to: Akademický šermířský klub, Pražský šermířský klub, Deutcher Fechtclub, Šermířský klub Čechie, Šermířský klub bankovních úředníků, Šermířský klub Jaroslav ze Šternberka, Malostranský šermířský klub, Šermířský klub Spada, Šermířský klub Pinkas a konečně Šermířský klub SK Podolí. Tato sdružení se však brzy rozešla.⁶⁸

Vynikající šermíři amatéři let padesátých byli: Dr. Ladislav Pinkas, dlouholetý předseda Českého šermířského klubu, arch. Heberle, por. Jan Tille (otec budoucího předsedy Českého šermířského svazu), W. Tvrzský, J. Javůrek, MUC. Klika, bratři Podlipní, JUC. K. Musil, JUC. Ladislav Šourek, Vilém Goppold z Lobsdorfu, šavlista mezinárodního rázu, J. Pfeiffer, Ot. Švorčík, bratři Ladové, MUC. J. Gruss, Ing. C. Čípera aj.⁶⁹

⁶⁶ Národní archiv Praha 4, fond ČsŠS, kart. 4, inv.č. 10, Stanovy ČsŠS 1914, 1940, s.2.

⁶⁷ Národní archiv Praha 4, tamtéž.

⁶⁸ -: *60 let organizovaného šermu v Československé socialistické republice 1913 - 1973*. Praha : Čs.šermířský svaz, 1973, s. 15.

⁶⁹ TUČEK, J.: *O českém šermu*. Praha : Český šermířský svaz, 1940, s.4.

Po létech osmdesátých, až do světové války, vznikala četná šermířská sdružení a v témž období se v Praze střídala řada mistrů nejen domácích, ale také italských a francouzských.

Po 1. světové válce byla situace šermířského sportu velmi neutěšená. Během dlouhých čtyř válečných let většina klubů a kroužků, pěstujících šerm, zanikla, protože většina členů byla povolána do zbraně, a na zbylé doléhaly těžké starosti finanční a aprovidační, a nebylo tudíž času na jiné věci.⁷⁰

V Praze to byl jediný klub Riegel, který po celou dobu války udržoval činnost hlavně obětavostí svého mistra Adama rytíře Sokolowskiho. Ten byl klubu k dispozici úplně zdarma. Za to mohl využívat klubových místností k vyučování svých soukromých žáků. Nevšedním porozuměním většiny členů klubu, kteří z fronty zasílali pravidelně příspěvky, bylo umožněno placení nájemného klubových místností, a tím byly pro klub zachráněny pro léta poválečná.⁷¹

Po uzavření míru se sice vrátila většina šermířů ke svému oblíbenému sportu, ale bohužel mnoho klubů i kroužků nemohlo hlavně pro nedostatek místností zahájit činnost. Z pražských klubů to byl opětně Riegel, jehož šermířna nejdříve oživila. Český šermířský klub ztratil za války své skvělé místnosti a jeho členstvo našlo útulek v Riegelu do té doby, než se mu podařilo najít místnosti nové. Šermířský odbor SK Slavie získal šermírnu v bývalé kadetce na Hradčanech.⁷²

V červenci roku 1919 byly v Paříži pořádány americkou armádou Spojenecké hry (Pershingova olympiáda), k nimž bylo pozváno i nově utvořené Československo. Výprava šermířů byla sestavena ze starých borců (nebylo dorostu) a jejímu členovi Josefu Čiperovi se podařilo obsadit v šavlovém finále třetí místo, a nebýt jeho zranění v posledních zápasech, mohl být v této zbrani v čele.⁷³

V roce 1920 se Český šermířský svaz změnil na Československý šermířský svaz, který byl ústředím všech šermířských klubů a odborů sportovních a tělocvičných spolků v Republice československé. Účelem svazu bylo podporovat šermířský sport a jeho jednotný rozvoj sdružením všech klubů v Československé republice v jeden svaz a

⁷⁰ KLIKA, J. : *Ročenka Českého šermířského svazu*. Praha: Český šermířský svaz, 1940, s.9.

⁷¹ PROKOP, I. a kol.: *100 let ČŠK Riegel – TJ Baník Praha 1902 – 2002*. Praha : Vlastním nákladem, 2002, s. 13.

⁷² PROKOP, I. a kol. tamtéž.

⁷³ JUNGSMANN, J. : *Český šerm po světové válce*. Praha : Český šermířský svaz, 1940, s.1.

zastupovat šermířský sport v zahraničí. Tohoto účelu se mělo dosáhnout⁷⁴

- 1) stanovením jednotného závodního řádu
- 2) podporováním členů radou i skutkem
- 3) pořádáním a podporováním šermířských závodů, zejména každoročním vypisováním závodů o mistrovství republiky Československé v šermu; pořádáním tohoto závodu mohlo být propůjčeno též některému členu svazu
- 4) získáváním zájmu veřejnosti pro šermířský svaz

Finanční prostředky získával svaz členskými příspěvky, výtěžky ze svazových podniků a eventuálně subvencemi a dary. Při Českém šermířském svazu byl také ustanoven smírčí soud, který řešil spory vzniklé mezi členy a výborem, nebo mezi výborem a členy.⁷⁵ Členové svazu byli:

- 1) čestní – osoby právnické a fyzické, které volila aklační valná hromada po návrhu výboru
- 2) zakládající - osoby právnické a fyzické, které zaplatí valnou hromadou stanovený příspěvek, a které byly výborem přijaty
- 3) řádní – jimiž mohli být amatérské šermířské kluby se sídlem v Československé republice

Registrováni a tudíž pod ochranou svazu mohli být také jednotliví šermíři, kteří v důsledku zvláštních faktických okolností nebyli členy klubů ve svazu sdružených, ale výborem svazu k registraci byli přijati.⁷⁶

Nově vzniklý Československý šermířský svaz měl správní výbor, který byl tvořen z: předsedy, náčelníka, místonáčelníka, 9 členů výboru a 5 náhradníků. Výbor byl volen na řádné valné hromadě na dobu jednoho roku. Volilo se lístky nebo aklační, pokud byla jednohlasně přijata přítomnými členy.⁷⁷

⁷⁴ Národní archiv Praha 4, fond ČsŠS, kart. 4, inv.č. 11, Stanovy ČsŠS 1920 - 1937, s.1.

⁷⁵ Národní archiv Praha 4, tamtéž.

⁷⁶ Národní archiv Praha 4, tamtéž.

⁷⁷ Národní archiv Praha 4, fond ČsŠS kart. 4, inv.č. 11, Stanovy ČsŠS 1920 - 1937, s.4.

Rok 1920 přinesl olympijské hry v Antverpách v Belgii, které pro český šerm byly téměř povinností, a na byla vyslána stará garda. Nebylo však cílevědomého tréninku, poměry byly dosud neurovnané, starosti těžce doléhaly, a tak byl sportovní úspěch nepatrný. To však bylo pobídkou k další činnosti.⁷⁸

Šermíři i vedení nesložili po návratu z Antverp ruce v klín, ale dali se s chutí a zápalem do práce. V první řadě byl vzkříšen šermířský svaz. Co byl šermířský svaz do té doby? Sdružení tří pražských klubů: Český šermířský klub, ČŠK Riegel a šermířský odbor SK Slavie. Jeho předsedou byli střídavě Dr. Gruss, Dr. Lada a Dr. Pinkas. Jeho činnosti se po válce rovnala téměř nule, a scházel se nejvýše dvakrát, třikrát do roka. Téměř ve všech ostatních sportech existovala již nová, řádně ustavená a státem uznaná ústředí, a bylo tudíž nutno, aby i šermíři měli svoji pevnou organizaci. Do čela nového svazu byl postaven jednomyslně doc. Dr. J. Gruss. Jeho energií a pílí se podařilo postavit svaz na nové základy. Byly změněny staré stanovy, rozšířen účelně výbor, stanoveny povinnosti a práva jeho členů, jakož i roční příspěvky. Nový Československý šermířský svaz v Praze se stal svazem celostátním a jako takový uznán a potvrzen i příslušným ministerstvem. Ovšem zůstal i nadále řádným členem mezinárodní šermířské federace (FIE), toho času sídlem v Paříži.⁷⁹

Všechny šermířské kluby byly povinny být členy svazu, jinak nebylo možno jejich příslušníkům účastnit se turnajů a jiných šermířských podniků doma ani v cizině. Dále bylo ustanoveno pořádání každoročních celostátních mistrovství ve všech zbraních.⁸⁰

V této době se začala projevovat intenzivnější šermířská činnost. V Praze byl založen nový německý klub Barbasetti, který se ihned přihlásil ke spolupráci ve svazu. V Brně se pak cvičilo pilně ve třech klubech (SK Achilles, SS Universita, SK Technika), k nimž se záhy přidal ještě čtvrtý klub ŠK Brno.

Rovněž Slovensko se hlásilo k životu. Při mistrovství republiky roku 1922 překvapila svou početností přihláška Maďarského klubu Kassai Athletikai Clubu z Košic a jak ukázaly výsledky šavlového finále, byly i sportovní výsledky přihlášených (vesměš šavlistů) výborné, neboť Ing. A. Barta obsadil čtvrté místo.⁸¹

⁷⁸ JUNGSMANN, J. : *Český šerm po světové válce*. Praha : Český šermířský svaz, 1940, s.1.

⁷⁹ KLIKA, J. : *Ročenka Českého šermířského svazu*. Praha: Český šermířský svaz, 1940, s.10.

⁸⁰ KLIKA, J. tamtéž.

⁸¹ JUNGSMANN, J. : *Český šerm po světové válce*. Praha : Český šermířský svaz, 1940, s.1.

V té době sdružoval svaz celkem 12 šermířských klubů a odborů a byly v něm zastoupeny tři národnosti: česká, německá a maďarská.⁸² Ve všech šermírnách byl čilý ruch a vynikající jednotlivci se začali připravovat na Olympijské hry v Paříži v roce 1924. ČŠK Riegel angažoval pro výcvik svých závodníků italského mistra Antonia Scana, který však bohužel po měsíčním pobytu v Praze zemřel na žaludeční chorobu, jejíž zárodky si přivezl ze své vlasti. Místo něho pak působil v tomto klubu, vedle mistra Adama Sokolowskiho, který již nestačil na čtené členstvo sám, druhý mistr Bohumil Richter.

Přišel rok 1924 a s ním i mnoho práce. Praha pořádala v březnu velkou gala-akademii, při níž hlavní atrakcí byly assauty italského šampiona Oreste Pulitiho. Měsíc poté v Brně bylo možno vidět startovat cizí šermíře na naší půdě na prvním mezinárodním turnaji v Československé republice. Přijeli sice jen Rakušané, ale byl to výkvět vídeňských šermířů. Československým šermířům zde byla poskytnuta příležitost posoudit svoji výkonnost a navázat přátelské styky s nejbližšími sousedy. Slovensko nezůstalo pozadu za Čechy a Moravou a v Košicích uspořádal KAC v měsíci dubnu mistrovství Slovenska v šavli.⁸³

V červenci téhož roku se konaly Olympijské hry v Paříži. Bohužel nebylo možno vyslat úplné mužstvo (jelo pouze 5 šermířů místo 8) pro velmi skrovné finanční prostředky, neboť svaz neměl vysoké příjmy a státní podpora byla nedostatečná. Přesto docílili českoslovenští šermíři (Ing. Barta, mjr. Dvořák, Jungmann, Ing. Oppl a Švorčík) skvělého úspěchu, když obsadili v turnaji družstev čtvrté místo v šavlovém finále v těžké konkurenci evropské i americké (Argentina měla vynikající družstvo, které českoslovenští šermíři porazili v semifinále rozdílem pouhých dvou zásahů při stejném počtu bodů 8:8) a jedině nedostatek náhradníků (měli jediného místo povolených čtyř), kteří by vystřídali unavené borce, je připravil o jisté třetí místo, které obsadilo Holandsko za Itálií a Maďarskem. S československým mužstvem jeli do Paříže i předseda a místopředseda svazu, a tak byly navázány osobními rozhovory styky s ostatními svazy, sdruženými v FIE, jejíž sídlo bylo po Olympijských hrách přeloženo do Holandska (Amsterdam).⁸⁴

⁸² Národní archiv Praha 4, fond ČsŠS, kart. 34, inv.č. 42, Svazové oběžníky 1924 – 1942, oběžník 03/1924

⁸³ JUNGSMANN, J. : *Český šerm po světové válce*. Praha : Český šermířský svaz, 1940, s.2.

⁸⁴ KLIKA, J. : *Ročenka Českého šermířského svazu*. Praha: Český šermířský svaz, 1940, s.11.

Po návratu z Paříže nastala ve vedení bývalého československého šermířského svazu změna. Na valné hromadě v roce 1925 předal Doc. Dr. J. Gruss předsednictví upevněného a ukázněného svazu Dr. Jaroslavu Říhovi, který zdárně kráčel ve šlépějích svého předchůdce a obezřetně vedl svaz k dalšímu rozkvětu.⁸⁵

Rok 1925 znamenal další pokrok. Brno opětovalo v březnu mezinárodní turnaj, k němuž se sjela početná konkurence z Rakouska, Polska, Maďarska a Norska. Českoslovenští šermíři se nezalekli tuhého boje, který je čekal, a obsadili ve všech zbraních přední místa, v kordu dokonce první (Jungmann). V květnu pak oplatili Rakušanům jejich účast v Brně u příležitosti velkého mezinárodního turnaje ve Vídni (startovali Rakušané, Němci, Poláci a v šavli maďarská extratřída) rovněž s úspěchem, hlavně v kordu a v šavli. V témže měsíci pořádal KAC v Košicích šavlový mezinárodní turnaj, na kterém českoslovenští šermíři obsadili první a druhé místo před konkurencí z Pešti.⁸⁶

Červen přinesl první mezistátní utkání a to se slovanským státem – Polskem v Praze, vybojované na tenisovém hřišti Štvanici. Československo zvítězilo ve všech zbraních. Od té doby se konala tato utkání každoročně střídavě v Polsku a Československu. Poprvé přišlo pozvání na turnaj do Itálie od Akademia del'armi v Cremoně. Tohoto turnaje se zúčastnil Dr. Tille v kordu s výborným výsledkem, protože se umístil jako jediný cizinec ve finále, tedy mezi nejlepšími osmi. Kromě těchto velikých podniků se konala řada místních turnajů juniorských a zápasů meziklubových ve všech šermířských střediscích republiky.

Na podzim přišel do Prahy pro sezonu 1925 – 1926 mladý italský mistr Piero Biglia, kterého jako trenéra získal ČŠK Riegel.⁸⁷

Další léta 1926 a 1927 přinesla nové styky a známosti. Riegel ujednal s Wiener Athletic Clubem každoroční meziklubové utkání. První se konalo v Praze v lednu 1926. SK Slavia měla dokonce každoroční trojzápas s vídeňským Hakoah a pešťským Nivó Athleticaí Clubem. Na Slovensku pak bojovali Košice s Miškovcem z Maďarska. V květnu 1926 na pozvání z Cremony startovali českoslovenští šermíři v Itálii, kde docílili ve velmi silné domácí i cizí konkurenci dobrých výsledků. V té době činil

⁸⁵ Národní archiv Praha 4, fond ČsŠS, kart. 34, inv.č. 42, Svazové oběžníky 1924 – 1942, oběžník 04/1925

⁸⁶ KLIKA, J. : *Ročenka Českého šermířského svazu*. Praha: Český šermířský svaz, 1940, s.11.

⁸⁷ PROKOP, I. a kol.: *100 let ČŠK Riegel – TJ Baník Praha 1902 – 2002*. Praha : Vlastním nákladem, 2002, s. 14.

největší pokroky rozvoj šermu na Slovensku, kde se tvořily nové kluby i kroužky (Bratislava, Levoča, Trnava, Užhorod), z nichž nejpočetnější a sportovně nejzdatnější byl šermířský odbor SOD Levoča, který od svého ustavení v roce 1926 pořádal každoročně přebory Slovenska za velmi početné účasti šermířů z celé bývalé republiky. KAC v Košicích založil na počest svého zemřelého předsedy Tudorův memoriál a v Bratislavě vznikly dokonce dva nové kluby. Jeden slovenský, druhý maďarský. Koncem sezóny 1926 – 1927 čítal svaz již 20 klubů.⁸⁸

Rok 1927 byl rokem jubilejním. Riegel dosáhl 25 let trvání, Český šermířský klub pak 40 let. I ve Vídni měli jubileum, když Wiener Athletic Club oslavoval své první čtvrtstoletí. Všechny tyto kluby využily této příležitosti k důstojným oslavám. Prvním byl WAC, který uspořádal v únoru velký mezinárodní turnaj v fleretu a šavli za početné účasti zahraničních šermířů, hlavně z Itálie a Maďarska. Rovněž bývalé Československo vyslalo své borce, kteří čestně obstáli a Riegel vybojoval odvetné utkání s jubilantem.⁸⁹

V květnu viděla Praha na turnaji Riegelu ve všech třech zbraních velkolepou mezinárodní konkurenci. Poprvé od války zde startovali i Němci, kteří se stali 1. září 1926 členy FIE (mezinárodní šermířské federace). Českoslovenští šermíři obstáli skvěle v těchto těžkých bojích a hlavně v kordu a šavli, kde jejich účast ve finále byla nad očekávání početná.⁹⁰

V červenci se konala šermířská akademie v Lázních Poděbradech. V témže měsíci uspořádal ČŠK Riegel první turnaj o putovní pohár věnovaný prezidentem bývalé republiky T. G. Masarykem. Turnaj byl vybojován v hotelu Imperiál v Karlových Varech za účasti Francouzů, Italů a Němců. Bylo to poprvé, kdy Němci po světové válce zkřížili čepele s Francouzy. Českoslovenští šermíři bojovali skvěle a umístili se hned za vítěznými Italy.⁹¹

V prosinci na slavnostní akademii Českého šermířského klubu vystoupila smetánka francouzských šermířů a „champion hors classe“ (francouzský národní mistr) Lucien Gaudin zde předvedl své skvělé umění. Kromě těchto velkolepých podniků se zúčastnili českoslovenští borci turnajů v Budapešti, Cremoně, Vichy a Offenbachu.

⁸⁸ JUNGSMANN, J. : *Český šerm po světové válce*. Praha : Český šermířský svaz, 1940, s.2.

⁸⁹ KLIKA, J. : *Ročenka Českého šermířského svazu*. Praha: Český šermířský svaz, 1940, s.11.

⁹⁰ PROKOP, I. a kol.: *100 let ČŠK Riegel – TJ Baník Praha 1902 – 2002*. Praha : Vlastním nákladem, 2002, s. 14.

⁹¹ PROKOP, I. a kol. tamtéž.

Riegel pak zajel do Drážd'an k meziklubovému zápasu s Dresdner Fecht – Clubem. V Čechách pak byl rozmnožen počet klubů o ŠK Prahu v Praze a SK Achilles v Brně.⁹²

V olympijském roce 1928 pokračoval svaz na započaté dráze mezinárodních styků. Českoslovenští šermíři jeli na jaře k turnajům na Cote d'Azur v Nizze a Monte Carlu. Karlovarský turnaj o pohár T.G. Masaryka byl rozšířen na turnaj mužstev za účasti Francouzů a Němců, do Košic přijeli Maďaři (mezinárodní turnaj pořádaný KAC) a v Brně se utkali šermíři z Krakova s domácím mužstvem.⁹³

Svazu připadla nesnadná úloha připravit důstojné zastoupení na Olympijské hry v Amsterdamu. Pro omezené finanční prostředky bylo nutno rozhodnout se pro zastoupení v jediné zbraní. Po zralé úvaze byl zvolen kord, ve kterém bylo k dispozici několik šermířů téměř stejné výkonnosti a vyrovnané třídy (Dr. Černohorský, Jungmann, Kříž, Dr. Tille, takzvaná „silná čtyřka“). Kromě těchto přicházeli v úvahu ještě další borci, jejichž úroveň se valně nelišila od úrovně výše jmenovaných (Beznoska, Dr. Harden, Ing. Podlaha).⁹⁴ Aby toto mužstvo bylo řádně připraveno, angažoval svaz speciálního francouzského kordového trenéra mistra Burona, který v červnu a červenci přebýval v Karlových Varech. Tento mistr dojížděl v červenci dvakrát týdně do Prahy a dlužno k jeho pochvale říci, že za čtyři týdny podstatně zvýšil kondici všech svých svěřenců. Politování hodné však byla skutečnost, že nebylo dostatek finančních prostředků, aby tento mistr trénoval družstvo po celou sezónu před Olympijskými hrami, neboť by byl z něho jistě vychoval evropskou třídu.

Po několika eliminacích bylo definitivně jmenováno toto družstvo: Beznoska, Dr. Černohorský, Dr. Harden, Jungmann, Kříž, a Dr. Tille, které v Amsterdamu překvapilo svou výkonností, probilo se hladce do semifinále a kde porazilo výborné Holanďany, avšak narazilo na skvělé portugalské mužstvo, které zastavilo jejich vítězný postup a zamezilo tak účasti ve finále (nejlepší čtyři). Československé mužstvo skončilo na Olympijských hrách páté, což byl výsledek plně zasloužený a pro český šermířský svaz uspokojující.⁹⁵

S kordovým družstvem mužů byla vyslána i reprezentantka šermu fleretu žen, slečna J. Chalupová, která však nedocílila vzhledem ke své výborné formě očekávaných

⁹² KLIKA, J. : *Ročenka Českého šermířského svazu*. Praha: Český šermířský svaz, 1940, s.11.

⁹³ Národní archiv Praha 4, fond ČsŠS, kart. 32, inv.č. 41, Protokoly závodů 1920 - 1936

⁹⁴ KLIKA, J. : *Ročenka Českého šermířského svazu*. Praha: Český šermířský svaz, 1940, s.12.

⁹⁵ KLIKA, J. tamtéž

výsledků. Bojovala statečně, ale nešťastně a nepodařilo se jí probojovat do finále.⁹⁶

Po návratu z Amsterdamu se Dr. Tille zúčastnil turnaje o Grand Prix d'Ostende, kde se 16. srpna 1928 v silné kordové konkurenci umístil na čtvrtém místě.⁹⁷

Rok 1929 vykazoval velmi bohatou činnost. Levoča pořádala v březnu Tatranský turnaj za mimořádně početné účasti domácích borců, dubnu přijeli Maďaři do Košic na mezinárodní turnaj v KACu. V témže měsíci obeslal svaz mistrovství Evropy v Neapoli, kde Jungmann v šavli pronikl v nejsilnější maďarské a italské konkurenci do semifinále. V květnu bylo vybojováno mezinárodní utkání Polsko – Československo (již popáté) v Praze v němž domácí šavlisté porazili výborné polské mužstvo, které v Amsterdamu obsadilo čtvrté místo, a přispěli tak k velkému vítězství ve všech zbraních. Dr. Tille úspěšně bojoval v kordu v Budapešti (IV. místo v Grand Prix). V příštím měsíci došlo k dalšímu mezistátnímu zápasu, a to s bývalým Rakouskem (poprvé po světové válce). Zápas se konal ve slovenských lázních Piešťanech, jejich ředitelství nabídlo svazu výhodné podmínky pro ubytování všech účastníků. Svoji přízeň zachovaly Piešťany československému šermu i v příštích letech a spojili tak výhodně vlastní propagaci s propagací šermířského sportu.⁹⁸

Na tradičním turnaji v červnu v Cremoně dobyla J. Chalupová v silné konkurenci druhé místo. V červenci ČŠK Riegel pořádal svůj turnaj o cenu republiky a gala akademii za účasti nejlepších kordových mužstev Itálie, Francie, Německa a Československa a skvělého Nedo Nadiho. Akademii dostal do mimořádného lesku přítomností samotného prezidenta T. G. Masaryka.⁹⁹

Kromě těchto mezinárodních podniků byla usprádaná řada turnajů již obvyklých: mistrovství družstev i jednotlivců, přebory juniorské i dorostenecké, přebory klubové a šermířské akademie v Praze a Písku.¹⁰⁰

Další dvě léta znamenala další rozmach československého šermu, a to hlavně na Slovensku. Košický KAC pořádal v roce 1930 v červnu v Tatrách ve Starém Smokovci velký mezinárodní turnaj za početné účasti Rakušanů, Poláků, Němců a Maďarů, který byl následující rok opakován se stejným úspěchem. Tradiční utkání Polsko – Československo se odehrálo v roce 1930 ve Varšavě v dubnu a v témže měsíci pořádala

⁹⁶ JUNGSMANN, J. : *Český šerm po světové válce*. Praha : Český šermířský svaz, 1940, s.5.

⁹⁷ Národní archiv Praha 4, fond ČsŠS, kart. 32, inv.č. 41, Protokoly závodů 1920 - 1936

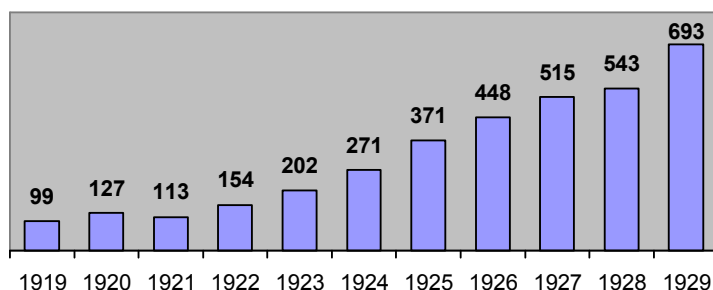
⁹⁸ KLIKA, J. : *Ročenka Českého šermířského svazu*. Praha: Český šermířský svaz, 1940, s.13.

⁹⁹ Národní archiv Praha 4, fond ČsŠS, kart. 32, inv.č. 41, Protokoly závodů 1920 – 1936

¹⁰⁰ KLIKA, J. : *Ročenka Českého šermířského svazu*. Praha: Český šermířský svaz, 1940, s.14.

SK Slavia na oslavu 25 letého trvání mezinárodní turnaj v Praze za účasti Rakušanů. V červenci pak bojovali šermíři poprvé s Jugoslávci v Piešťanech – další příspěvek k mezinárodním stykům. Mistrovství Evropy v Liége v Belgii se zúčastnil kordista Dr. Tille a na studentských světových hrách v Darmstadtu se probil Naschla Belmann ve fleretu na čtvrté místo. Počátkem září na Světových ženských hrách, pořádaných v Praze, docílily československé šermířky čestného umístění¹⁰¹ (pozn.: konkrétní umístění se bohužel nepodařilo dohledat).

Jak ukazuje Graf 1., rozšířil se počet šermířů ve svazu sdružených za posledních 10 let téměř sedminásobně. Graf byl sestaven podle údajů ze svazového Oběžníku vydaného 28.dubna 1931. Potěšitelný rozvoj byl důkazem, že Svaz byl na správné cestě a také byl vodítkem pro další práci.¹⁰²

Graf 1. Počet šermířů ČsŠS

V září roku 1931 se stěhoval největší československý klub ČŠK Riegel do nových místností v paláci generálního ředitelství Báňské a hutní společnosti v Praze, které svou moderní účelností a výpravou byly nejkrásnějšími v celé střední Evropě. Současně angažoval italského mistra Guido Gianesse z Terstu. Po zahájení provozu nové šermírny byla uspořádána v listopadu Gala – Akademie a assautový večírek za spoluúčasti Itala Nedo Nadiho, který nedlouho předtím vyhrál titul mistra světa v kordu profesionálních šermířů. Kromě něho vystoupili ještě francouzský kordista Schmetz, Rakušan Brunner a Němec Bohme. Rovněž ostatní kluby sdružené ve svazu se činily. Brno založilo Mrázkův memoriál, Písek pořádal akademii a přebor Jižních Čech, Plzeň

¹⁰¹ KLIKA, J. : *Ročenka Českého šermířského svazu*. Praha: Český šermířský svaz, 1940, s.15.

¹⁰² Národní archiv Praha 4, fond ČsŠS, kart. 34, inv.č. 42, Svazové oběžníky 1924 – 1942, oběžník 04/1931

a Žilina pak šermířské akademie. Na počátku roku 1931 pořádaly Janské Lázně velký turnaj pro domácí šermíře, ČŠK Riegel akademii v Praze v autoklubu, kde mezi vybraným obecnstvem přihlížely zajímavým utkáním šermířského sportu účastnice krasobruslařského světového mistrovství v Praze s několikanásobnou mistryní Sonjou Henie v čele. V dubnu pak byla založena nová domácí soutěž: turnaj mezi šermíři civilními a vojenskými ve všech zbraních o putovní pohár věnovaný tehdejšími ministrem národní obrany Dr. K. Viškovským.¹⁰³

Při této příležitosti dlužno se zmínit o významu vojenského šermu, který, ač nedoznal v armádě takového rozšíření jako v jiných zemích (hlavně Maďarsku a Polsku) a jak by mu jako sportu výlučně bojovému příslušelo, měl vynikající úlohu.¹⁰⁴

Již krátce po světové válce v roce 1920 pořádala armáda pro své příslušníky velký turnaj, kterého se mohli zúčastnit i vojáci v záloze – záložníci. Od té doby byly téměř každoročně vybojovány armádní přebory a různé menší podniky ve střediscích vojenského šermu. V Praze měli vojáci své středisko v Důstojnickém klubu, v Olomouci v Posádkovém šermířském kroužku, na Slovensku v posádkovém kroužku v Košicích, v Bratislavě a SOD Levoča, jenž však jako klub měl i členy civilní. Vojenská družstva se zúčastňovala vojenských mistrovství Evropy (1929 Budapešť, 1930 Ostende) a docílovala významných úspěchů. Na domácí půdě byla často v čele celostátního mistrovství většinou jména Benedikt, Berounský, Dvořák, Hildebrand a Kirchmann. Major Dvořák, který se stal, po Olympijských hrách v Paříži 1924, profesionálem, se uplatnil v zahraničí. Od roku 1926 trénoval holandské olympijské družstvo a i po Olympijských hrách 1928 Amsterdamu zůstal pro své vynikající vlastnosti učitelem šermu ve své funkci. Když se v roce 1932 vrátil do vlasti ze zdravotních důvodů, založili vděční Holanďané v upomínku na jeho činnost soutěž družstev – Pohár majora Dvořáka. Vojenští šermíři měli před svými civilními kolegy tu výhodu, že se nemuseli starat o učitele a trenéry, neboť v armádě byla zvláštní kategorie důstojníků – přibližně 8 šermířů. Většina z nich prodělala před světovou válkou instruktorský šermířský kurz ve Vídeňském Novém Městě (Wiener Neustadt), kde nabyli potřebných znalostí a byli hledanými cvičiteli. Bohužel, pro nedostatečné pochopení, často na nejvyšších místech, nebylo dostatečně a účelně využito zkušeností těchto speciálních důstojníků a nakonec většina z nich byla povolána na vojenskou

¹⁰³ JUNGSMANN, J. : *Český šerm po světové válce*. Praha : Český šermířský svaz, 1940, s.6.

¹⁰⁴ JUNGSMANN, J. tamtéž.

akademii v Hranicích, kde vyučovali tělocvik a kde šermu bylo macešsky vykááno pouze několik málo hodin týdně. Jinak vojenský šerm neměl vlastní organizace a čistě vojenské kluby byly sdruženy v celostátním šermířském svazu v Praze, kde ruku v ruce pracovaly se šermíři civilními ve prospěch celku. Turnaj o pohár Dr. Viškovského byl pak každoroční příležitostí k porovnání sil obou svazových složek.¹⁰⁵

V květnu 1931 bylo vybojováno mezistátní utkání Polsko – Československo a to opět v lázních Piešťanech. Ke konci téhož měsíce a počátkem června se zúčastnila početná výprava mistrovství Evropy ve Vídni, kde všechna družstva pronikla do semifinále. V červenci byl v Praze na Barrandově uspořádán mezinárodní kordový turnaj a v Pardubicích u příležitosti výstavy tělesné výchovy Gala – Akademie. V listopadu byl vybojován turnaj o pohár prezidenta republiky T. G. Masaryka, tentokrát v Praze v místnostech ČŠK Riegela za účasti Francouzů a Rakušanů, a v Písku turnaj o přebor Jižních Čech.¹⁰⁶

Téhož roku byl československý šermířský svaz zastoupen na kongresu mezinárodní šermířské federace FIE, konaném v Ženevě, vlastním zástupcem (Dr. L. Jehličkou) a toto osobní zastoupení se poté opakovalo ještě několik let. Vedení svazu začalo uvažovat o možnostech pořádat mistrovství Evropy v Československu, nejvyšším to projevem důvěry, kterého se může dostat od FIE.¹⁰⁷

Rok 1932 byl rokem olympijským. Olympijské hry byly pořádány v Los Angeles v Americe a vyhlídky na jejich účasti byly vzhledem k velkému finančnímu nákladu mizivé. Šermířský svaz se ani nepokoušel podniknout nějakou akci a soustřeďoval svoji snahu na domácí půdě. V této době zaznamenalo zvláště Slovensko zvýšenou činnost. Těžiště slovenského šermu se pomalu přesunulo ze středisek východních (Košice, Levoča) do středu a na západ. Byly založeny nové kluby v Nitře a Bratislavě. V Piešťanech mělo pořádání velkých šermířských podniků úspěch v utvoření místního šermířského klubu Spadafora, která zahájila činnost velkou akademií. AC Nitra se uvedla přeborem Slovenska jednotlivců a Zítonia v Bratislavě pořádala mistrovství družstev Slovenska.¹⁰⁸

Avšak ani kluby v Čechách a na Moravě nezahálely. V Praze byly založeny dva periodické každoroční turnaje: Přebor města Prahy v šermu sdruženém a Turnaj

¹⁰⁵ KLIKA, J. : *Ročenka Českého šermířského svazu*. Praha: Český šermířský svaz, 1940, s.15.

¹⁰⁶ Národní archiv Praha 4, fond ČsŠS, kart. 32, inv.č. 41, Protokoly závodů 1920 - 1936

¹⁰⁷ JUNGSMANN, J. : *Český šerm po světové válce*. Praha : Český šermířský svaz, 1940, s.8.

¹⁰⁸ Národní archiv Praha 4, fond ČsŠS, kart. 32, inv.č. 41, Protokoly závodů 1920 – 1936

nezvítězivších. Vzrůstající činnost vykazovaly ještě venkovské kluby v Plzni, Písku a Táboře, Brno kromě Mrázkova Memoriálu založilo místní přebor. Českoslovenští šermíři se na mezinárodním poli zúčastnili turnaje na Riviéře v Mentonu a Nizze (Dr. Tille) a mezinárodního utkání Jugoslávie – Československo, které se uskutečnilo v Lublani v květnu.¹⁰⁹

V témže roce byly s radostí zaznamenány významné úspěchy sokolských šermířů, kteří pomalu, ale jistě začali pronikat mezi nejlepší domácí borce. Byli jimi hlavně členové jednot pražských a na Moravě v Blansku, kteří dávali o sobě vědět. Byl to zjev samozřejmě velmi potěšující, protože Sokolstvo by, vzhledem k velkému počtu členstva, mohlo vycvičit celé stovky zdatných šermířů, z nichž by se poté sestavila reprezentační družstva o vysoké výkonnosti na mezinárodní planči. Na sletových závodech měli své místo i šermířské turnaje a na Tyršových hrách v září byla předvedena ukázka tohoto krásného sportu.¹¹⁰

Následující léta znamenala další rozvoj šermířského svazu: ke spolupráci se přihlásili německé kluby na severu Čech. Prvním byl klub v Jablonci nad Nisou (Gablonz) v roce 1933, a krátce po něm se hlásil Horní Litvínov (Oberleutensdorf) a Chomutov (Komotau). Tyto kluby měli již řadu závodně vyspělých borců (hlavně Jablonec a Litvínov), ostřílených z turnajů se sousedními saskými kluby, kteří se na celostátních mistrovstvích probíjeli do finále a znamenali posilu pro národní družstva. Rovněž Slovensko rozmnožilo počet šermířských klubů o tři: ŠK Jungmann v Bratislavě, Liptovský sv. Mikuláš a Ružomberok. Na Moravě vznikalo nové šermířské středisko v Přerově, které se uvedlo hned na poprvé pořádáním Moravsko – slezského přeboru v březnu 1933.¹¹¹

Z význačnějších podniků pořádaných v tomto roce nutno uvést mezinárodní akademii Gala – Akademii Riegelu v únoru v Praze a akademii téhož klubu v Mladé Boleslavi, mistrovství družstev Slovenska v Piešťanech v březnu a přebor jednotlivců v dubnu v Nitře. Akademické přebory a Pohár Viškovského se odehrály v dubnu. V červnu se českoslovenští šermíři zúčastnili mistrovství Evropy v Budapešti s uspokojujícím výsledkem a hned po něm se utkali kordisté s Italy a Francouzy v Piešťanech o Pohár T. G. Masaryka. V září odjeli studenti na světové studentské hry do Turína v Itálii. S politováním nutno uvést, v tomto roce nebylo poprvé od roku 1925

¹⁰⁹ Národní archiv Praha 4, fond ČsŠS, tamtéž.

¹¹⁰ JUNGSMANN, J. : *Český šerm po světové válce*. Praha : Český šermířský svaz, 1940, s.7.

¹¹¹ KLIKA, J. : *Ročenka Českého šermířského svazu*. Praha: Český šermířský svaz, 1940, s.15.

uspořádáno mezistátní utkání s bývalým Polskem, když na cestu československých šermířů do Varšavy pro nepochopitelné neporozumění vyšších míst (ministerstvo zdravotnictví odmítlo udělit potřebnou subvenci) nebylo potřebných finančních prostředků. Od té doby pak již – pro zakalení politického směru – k tomuto utkání nedošlo, ačkoli vzájemné vztahy mezi šermíři obou zemí zůstaly přátelské.¹¹²

Rok 1934 se v šermu stal převratným díky zavedením elektronické signalizace. Zápas tudíž nemuselo sledovat několik rozhodčích a posuzovat o platnosti zásahu, ale vystřídala je „moderní technika“. Stalo se tak nejprve v kordových utkáních.

V témže roce byl v Praze utvořen nový klub, a to nejméně očekávaný: Stráž bezpečnosti. Bylo to poprvé v dějinách československého šermu, že policisté měli vlastní šermířské středisko. Což, na druhou stranu, byl zjev například ve Francii a Maďarsku, již dávno známý. V Bratislavě zahájil činnost Posádkový šermířský kroužek, takže počet členů svazu stoupl tohoto roku o dva.¹¹³

Domácí podniky byly pořádány přibližně ve stejném množství jako v letech minulých, avšak turnajů s mezinárodní účastí bylo poměrně málo. Zde sluší na prvním místě uvést turnaj měst, pořádaný Zitonii v Bratislavě za účasti Prahy, Vídně, Bratislavy, Gyoru a Szombathelly z Maďarska, v květnu. Uskutečnilo se pouze jedno mezistátní utkání s bývalým Rakouskem ve Vídni v prosinci. Rovněž mistrovství Evropy ve Varšavě nebylo obsazeno družstvem a zastoupeno bylo pouze jediným šavlistou a jedním oficiálním reprezentantem. Z významných domácích podniků byly Tyršovy hry v září, na nichž změřili svoje síly šermíři svazoví se svými sokolskými kolegy, dále pak turnaj bývalé branné moci, uskutečněný v témže měsíci, a přebor Slovenska jednotlivců v Ružomberoku v dubnu.¹¹⁴

Na jednu důležitou událost se však nesmí zapomenout. A tou bylo sjednání dohody mezi Obcí sokolskou a Šermířským svazem, která vstoupila v platnost v březnu 1934. Dohoda uznávala vzájemně smluvní strany za jediné zástupce na mezinárodním poli (ČOS pro tělocvik a Svaz pro šerm) a zavedla pořádek pro registraci domácích šermířů. Každý šermíř se musel rozhodnout buď pro registraci v ČOS nebo ve Svazu a nebyly pak možné již případy, kdy svazoví šermíři startovali na přeborech sokolských (podle hesla „ Co Čech, to Sokol“) a svou účastí zkreslovali výsledky sokolských

¹¹² KLIKA, J. : *Ročenka Českého šermířského svazu*. Praha: Český šermířský svaz, 1940, s.15.

¹¹³ KLIKA, J. tamtéž.

¹¹⁴ Národní archiv Praha 4, fond ČsŠS, kart. 32, inv.č. 41, Protokoly závodů 1920 – 1936

šermířských přeborů. Obě strany si vzájemně vyměnily seznamy svých registrovaných členů dle stavu k 1. říjnu každého roku a také přestupy umožnily jedině k tomuto datu.¹¹⁵

Tato dohoda byla výhodou pro obě strany. Velmi se osvědčila a šermířský svaz, ač na něho byl v příštích letech učiněn nátlak, aby ji zrušil, odmítl s poukazem právě na výhody zavedení pořádku v registraci. Více v samostatné kapitole.

Rok 1935 byl opět pestřejší. V únoru pořádal Riegel velkou mezinárodní akademii za účasti vítězky z Los Angeles, Rakušanky Ellen Preisové, Maďarů a Rakušanů ve svých místnostech a Spadafora v Piešťanech rovněž uspořádala akademii a zápasy družstev o pohár, věnovaný maháradžou z Haiderabadu, který zde byl tou dobou na léčení. V Olomouci se v březnu uskutečnil přebor Moravsko – slezský, v dubnu v Jablonci nad Nisou (Gablonz) mezizemský zápas Čechy – Sasko, v dubnu v Ružomberoku přebor Slovenska jednotlivců, v Bratislavě turnaj Zitonia a Pohár Dr. Viškovského v Praze. V květnu se konal v Praze meziměstský zápas Praha – Norimberk (Nurnberg), v červnu se kordové družstvo zúčastnilo mistrovství Evropy v Lausanne ve Švýcarsku. V červenci v Piešťanech při turnaji o pohár T. G. Masaryka zvítězili proti očekávání Němci před Francií, Československem a Rakouskem. V srpnu si studenti statečně počínali na světových studentských hrách v Budapešti (muži fleret družstva čtvrté, kord třetí a šavle druhé místo) a v prosinci na mezinárodním mistrovství Vídně zaznamenal v kordu velký úspěch Raisem, který dobyl druhé místo za Italem Agostonim.¹¹⁶

V roce 1936 bylo svěřeno uspořádání jubilejních X. Olympijských her Německu, které provedlo velkolepé přípravy a vystavělo nádherný stadion u Berlína. Vzhledem k blízkosti místa pořádání, a tudíž malému nákladu na cestu bylo samozřejmé, že se zúčastní i početná Československá skupina. Byla nahlášena družstva i jednotlivci. Pod dozorem svazu pak byli vybraní borci pečlivě připravováni. A nejlepší přípravou byly turnaje.

V únoru bylo vybojováno mezistátní utkání s bývalým Rakouskem a ženy Riegelu se utkaly v Praze se soupeřkami z Berlína. V Horním Litvínově (Oberleutensdorf) byla uspořádána akademie. V březnu se v Bratislavě sešla silná

¹¹⁵ Národní archiv Praha 4, fond ČsŠS, kart. 34, inv.č. 42, Svazové oběžníky 1924 – 1942, oběžník 02/1934

¹¹⁶ Národní archiv Praha 4, fond ČsŠS, kart. 34, inv.č. 42, Svazové oběžníky 1924 – 1942, oběžník 03/1934

domácí, rakouská i maďarská konkurence o pohár Zitonie a pražští šermíři zajeli do Norimberka k odvetnému utkání. V dubnu bojovali civilisté a vojáci o pohár DR. Viškovského. V květnu pořádal nový maďarský klub v Levici přebor Slovenska jednotlivců a Riegel měl meziklubový zápas s Horním Litvínovem. V červnu nastoupily Čechy v Drážďanech (Dresden) proti Sasku (Sachsen).¹¹⁷

Takto dobře připraveni odjeli šermíři v červenci do Berlína na Olympijské hry. Všechna družstva hladce postoupila z prvních kol, ale žádnému se nepodařilo probít se do finále. Rovněž jednotlivcům nepřálo štěstí dosáhnout závěrečných kol. Nejúspěšnějším byl Jesenský, který se ve fleretu probil do semifinále.¹¹⁸

Po Olympijských hrách bylo přijato pozvání Rakouska k turnaji v Celovci (Klagenfurth) a na podzim v říjnu pořádal ŠK Hluboká mezinárodní kordový turnaj a Riegel zorganizoval domácí akademii na počest nového italského mistra Livio Di Rosy, kterého právě angažoval. V prosinci pak ČŠK Riegel uskutečnil přednášku o Olympijských hrách s kinematografickými obrazy.¹¹⁹

Téhož roku se usnesl kongres FIE, aby dosavadní mistrovství Evropy bylo změněno počínaje rokem 1937 na mistrovství světa a Československo podalo přihlášku k pořádání prvního mistrovství světa v šermu. Současně s Československem se přihlásila i Francie. Údajně, aby nedošlo k bojovnému hlasování, které by na obou stranách zanechalo trpkost, ustoupilo Československo Francii, které podalo přihlášku vzhledem ke světové výstavě v roce 1937 v Paříži. Francie na oplátku přislíbila podporu československé kandidatury v roce 1938.¹²⁰

V roce 1937 došlo ke změně ve vedení československého šermířského svazu. Dr. Jaroslav Říha, který po dobu 12 let rozvážně a pevně vedl tuto celostátní organizaci a přičinil se v nemalé míře o její rozkvět, se vzdal své předsednické funkce. Výbor svazu v uznání jeho zásluh jej jmenoval čestným členem. Novým předsedou byl jednomyslně zvolen Ing. Dr. Jan Tille, čtyřnásobný mistr kordu, který opustil po skvělé závodnické kariéře závodní plach, byl způsobilým jak po stránce reprezentační tak organizační, stát se důstojným nástupcem svého předchůdce. Ujal se svého úřadu se stejnou svědomitostí a nadšením, které byly známy v době jeho závodnické činnosti.

¹¹⁷ Národní archiv Praha 4, fond ČsŠS, kart. 32, inv.č. 41, Protokoly závodů 1920 - 1936

¹¹⁸ Národní archiv Praha 4, fond ČsŠS, kart. 34, inv.č. 42, Svazové oběžníky 1924 – 1942, oběžník 09/1936

¹¹⁹ KLIKA, J. : *Ročenka Českého šermířského svazu*. Praha: Český šermířský svaz, 1940, s.19

¹²⁰ KLIKA, J. tamtéž.

Rok 1937 vykázal řadu pozoruhodných podniků. Hned v lednu hostil Riegel členy UTE z Ujpešti (mezi nimi olympijské vítěze Endre Kabose a Cdibi Elek – Schachererovou) a uspořádal meziklubové utkání kromě Gala – akademie. V únoru Piešťany pořádaly svoji tradiční akademii s mezinárodní účastí, v březnu se uskutečnilo první mezistátní utkání s Rumunskem v Bukurešti s vítězným výsledkem. Na zpáteční cestě se ještě pražští členové reprezentačního družstva utkali v meziměstském zápase Kluž - Praha. V dubnu v Praze bojovali šermíři severního Bavorska (Nurnberg – Furth) a Pražany.¹²¹

V červenci se reprezentanti v početné výpravě zúčastnili prvního mistrovství světa v Paříži s uspokojujícím výsledkem (šavlisté se probojovali do semifinále) a týden na to rovněž v Paříži šermovali českoslovenští studenti na studentských světových hrách. V září byl uspořádán armádní turnaj Malé Dohody v Hradci Králové za účasti československých vojenských šermířů. V říjnu měla Zitonie v Bratislavě svůj turnaj měst a v říjnu v Hluboké Němci a Rakušané bojovali v kordu proti domácím borcům. Kromě těchto podniků s mezinárodní konkurencí byla uspořádána řada obvyklých domácích turnajů (mistrovství, přebory Slovenska a Prahy, turnaj juniorský, neztvítězších aj.).¹²²

Kongres Mezinárodní šermířské federace FIE, konaný v Paříži před I. mistrovstvím světa, svěřil jednomyslně pořádání II. mistrovství světa Československu, čímž se splnilo dávné přání, aby i československému svazu bylo dopřáno pořádat vrcholnou soutěž všech šermířů.¹²³

S přípravami bylo započato hned počátkem sezóny na podzim roku 1937, avšak nijak nebrzdily normální činnost. A tak ani rok 1938 nezůstával pozadu za léty předešlými. V lednu zajel ČŠK Riegel do Vídně (Wien) k meziklubovému utkání s Union - Fechtklubem. V březnu se uskutečnil meziměstský zápas Praha – Bratislava. V témže měsíci podali českoslovenští zástupci (Dr. Tille, Jungmann a Petr) na kongresu FIE v Gentu zprávu o přípravách na mistrovství světa. V květnu, těsně před mistrovstvím světa, byl uspořádán v Praze turnaj Malé Dohody, který měl slavnostní rámec a po něm odjeli všichni účastníci (Jugoslávci, Rumuni a Čechoslováci) do

¹²¹ Národní archiv Praha 4, fond ČsŠS, kart. 32, inv.č. 41, Protokoly závodů 1920 - 1936

¹²² Národní archiv Praha 4, fond ČsŠS, kart. 34, inv.č. 42, Svazové oběžníky 1924 – 1942, oběžník 09/1937

¹²³ Národní archiv Praha 4, fond ČsŠS, kart. 34, inv.č. 42, Svazové oběžníky 1924 – 1942, oběžník 10/1937

Piešťan, kde se ve dnech 16. – 27. května 1938 bojovalo o nejvyšší titul, kterého v té době mohl šermířský závodník dosáhnout, o titul mistra světa.¹²⁴

¹²⁴ Národní archiv Praha 4, fond ČsŠS, kart. 32, inv.č. 41, Protokoly závodů 1920 - 1936

Svaz šermířských mistrů

Svaz šermířských mistrů vznikl v roce 1928. Tehdy existovalo mezi československými šermíři několik zájmových skupin: absolventi rakouského kurzu pro učitele tělocviku a šermu ve vídeňském Novém Městě (Wiener Neustadt), kteří se dělili na absolventy s diplomem učitele šermu a s diplomem pomocníka učitele šermu, dále důstojníci a rotmistři československé armády s vykonanou odbornou zkouškou, vojenští gážísté bez této zkoušky a mistři civilní.¹²⁵

Prvním úkolem nového svazu bylo sdružení všech učitelů šermu v jednotné organizaci, jež by je dovedla zastupovat a hájit jejich zájmy na veřejnosti, a která by vnitřně přispěla k odstranění rozdílu mezi jednotlivými skupinami. Sjednocení domácích svazů se zdařilo úplně. Členy Československého šermířského svazu se nestali pouze cizinci, zaměstnaní přechodně v Praze, v Piešťanech a v Jablonci nad Nisou (Gablonz). S mnohými z nich se však udržovalo spojení.¹²⁶

Brzy po ustavení byly navázány styky s maďarským, německým a rakouským svazem. Schůzka zástupců těchto zemí se na podnět Československého šermířského svazu konala ve Vídni (Wien), která byla vlastně prvním mezinárodním kongresem šermířských mistrů v moderní době. Bylo zde stanoveno, že všechny čtyři národní svazy budou postupovat společně a vzájemnou úmluvou byla jejich střediskem stanovena Praha. Rovněž byl zhruba určen obsah mistrovské zkoušky a byla uzavřena dohoda, že mistrovské diplomy budou v zúčastněných státech uznávány navzájem.¹²⁷

Častý osobní i písemný styk členů s ústředím i členů mezi sebou nemálo přispěl ke sblížení vyučovacích metod a ke sjednocování jednotlivých škol. Samozřejmě bylo velkým přáním, aby tento sjednocovací postup pokračoval co nejúspěšněji. Rovněž se pilně pracovalo i na sjednocení odborného názvosloví. Vzájemný poměr členů byl vyjasněn a konkurenční boj byl nahrazen loajální společnou prací. Často býval překvapen žák, který měl současně hodiny u dvou mistrů, nebo který měnil mistra, že již při první lekci byl jeho učitel informován svými předchůdci. Pro soukromé hodiny stanovil svaz jednotné sazby.¹²⁸

Vděčným úkolem svazu bylo zvyšování odborné úrovně po teoretické i

¹²⁵ KLIKA, J. : *Ročenka Českého šermířského svazu*. Praha: Český šermířský svaz, 1940, s.45.

¹²⁶ KLIKA, J. tamtéž.

¹²⁷ PAVELKA, J. : *Svaz šermířských mistrů*. Praha : Český šermířský svaz, 1940, s.1.

¹²⁸ PAVELKA, J. tamtéž.

praktické stránce. V praxi se tak dělo pravidelnými schůzkami v letní sezóně, teoreticky osobním stykem, výměnou a opatrováním odborné literatury domácí i zahraniční a upozorňováním na nově vyšlá díla. Téměř každý z členů měl kromě běžných odborných knih ve své knihovně nějakou vzácnost jakými byli originály děl Camilla Aggrippy, Achille Markýza a Salvatora Fabrice, které vlastnil jeden z šermířských mistrů, a které byly jedinými exempláři na československém území. Bohužel už však není známo, zda se dochovaly až do dnešní doby. Tato skutečnost jen dokazovala, že šermířští mistři viděli ve svém povolání více než řemeslo.¹²⁹

Dalším úkolem Svazů šermířských mistrů byla hmotná podpora členů, ocitnuvších se v neštěstí. Výbor byl šťasten, že mohl na podzim roku 1938 nabídnout svým postiženým členům pomoc. O přísný výběr nových mistrů se staral pořádáním mistrovských zkoušek. Zkušební řád pro tyto zkoušky byl jedním z nejpřísnějších. O jeho hodnotě svědčil fakt, že byl téměř doslova převzat maďarským svazem, a že ostatním státní svazy měly podmínky daleko mírnější.¹³⁰

Stručný obsah zkoušky Svazu šermířských mistrů vypadal následovně:¹³¹

- K mistrovské šermířské zkoušce mohl být připuštěn kandidát, který dosáhl věku 21 let, absolvoval nejméně čtyři ročníky střední školy a byl nejméně 8 let vyučován teoreticky i prakticky diplomovaným mistrem šermu.
- Ve zkušební komisi byli 3 diplomovaní mistři a jeden lékař, z nichž žádný z nich nesměl být učitelem kandidáta.
- **PÍSEMNÁ PRÁCE:** Zkouška začala 2-3 hodinovou písemnou prací na libovolný námět z teorie, názvosloví nebo historie šermířského umění, napsané bez předloh a pomůcek pod dohledem zkušební komise. Tato práce měla za úkol zjistit obecné vzdělání kandidáta.

¹²⁹ PAVELKA, J. : *Svaz šermířských mistrů*. Praha : Český šermířský svaz, 1940, s.2.

¹³⁰ PAVELKA, J. tamtéž

¹³¹ KLIKA, J. : *Ročenka Českého šermířského svazu*. Praha: Český šermířský svaz, 1940, s.46.

- ANATOMIE, FYZIOLOGIE, HYGIENA A PRVNÍ POMOC: Tyto body zkoušky hodnotil lékař. Zde kromě jiného byla žádána znalost všech možných úrazů při šermu i znalost všech opatření, jimiž je možno úrazům předejít či zabránit.
- TEORIE ŠERMÍŘSKÉHO UMĚNÍ: Při této části zkoušky byla požadována rozsáhlá znalost celé šermířské teorie i ovládnutí všech zásad a logického pořadu vyučovacích osnov.
- TERMINOLOGIE: V ní měl kandidát prokázat, že pevně ovládá odborné názvosloví nejen v mateřské řeči, ale také ve francouzštině a italštině.
- HISTORIE: Jednalo se o historii šermířského umění a znalost tasných zbraní. Zde musel kandidát prokázat, že zná dějiny šermu všech dob, a že zná vliv významných šermířských údobí na kulturní vývoj, a že ovládá nejdůležitější šermířské historické i moderní písemnictví. Dále musel prokázat dobrou znalost všech tasných zbraní, zvláště šermířských zbraní starých i moderních.
- MEZINÁRODNÍ PRAVIDLA: Tímto předmětem byly zakončeny teoretické předměty. Tedy zkouškou z mezinárodních pravidel a organizace závodů, při které byla zkoušena přesná znalost všech platných předpisů mezinárodní federace a obratnost v pořádání šermířských soutěží.
- ŠKOLNÍ ŠERM: Byl první praktickou zkouškou. Při ní měl kandidát prokázat, že dobře ovládá všechny tři zbraně (končář, kord a šavli) od jednoduchých pohybů až k nejsložitějším akcím, a že je schopen samostatného vyučování a vedení.
- VOLNÝ ŠERM: Měl být důkazem o hbitém a bezvadném ovládnutí všech tří zbraní.

Vykonali-li kandidát ve všech bodech zkoušku s úspěchem, složil do rukou předsedy komise slavnostní slib, že se bude nadále řídit v šermířských věcech přesně podle návodu Svazu šermířských mistrů, že se bude v občanském životě chovat vždy čestně, a že bude pracovat pro blaho stavu šermířských mistrů., načež obdrží mistrovský diplom, platný na základě vzájemnosti i v cizině. Tato vzájemnost byla příčinou, že neexistovalo úlev od předepsaných požadavků. Zbývá ještě popsat, jaký byl poměr mistrů k amatérům. Ten měl být, stručně řečeno, ten nejlepší. Vždyť oba, mistr i amatér, měli svoji věc rádi a byli na sobě závislí. Žák věděl, že se může na svého mistra spolehnout, že mu dá to nejlepší co zná, načež mistr viděl v žákovi pokračování svého umění. Neexistovalo proto u nich zatajování čehokoliv před žáky.¹³²

Poměr mistrů ke klubům byl většinou velmi dobrý. Kluby poskytovaly mistru honorář, naproti tomu mistr, který byl s klubem srostlý, a který v něm byl spokojen, byl nejlepší zárukou jeho vzestupu. Jak se později ukázalo, kluby, které byly téměř před zastavením činnosti, byly zásahem mistrů vzkříšeny k novému čilému životu. Bylo proto pro obě strany nejlepší, nebyl-li sezonu od sezony vytloukán klín klínem, nýbrž nastoupila-li společná práce trvalejšího rázu. Josef Pavelka, jednatel Svazu šermířských mistrů zhodnotil desetiletou činnost slovy: „ *Poměr našeho svazu k Československému šermířskému svazu je jedním slovem výborný. Přejeme amatérskému šermu plný zdar, který konec konců je vždy i naším úspěchem a ujišťujeme, že pro tento společný cíl jsou síly a schopnosti nás všech vždy zcela k dispozici. Zbraním čest!*“¹³³

V seznamu diplomovaných mistrů šermu k roku 1940 byli :

Antonín Aujeský, Josef Bartůněk, Václav Hadinec, Fabian Hrnčířík, Tomáš Hruška, Marian Kamenický, Josef Ledr, E. Lochner, Josef Okrouhlický, Josef Pavelka, Raimund Pelíšek, Adam Sokolowski a Robert Tvarůžek.¹³⁴

¹³² PAVELKA, J. : *Svaz šermířských mistrů*. Praha : Český šermířský svaz, 1940, s.3.

¹³³ KLIKA, J. : *Ročenka Českého šermířského svazu*. Praha: Český šermířský svaz, 1940, s.47.

¹³⁴ KLIKA, J. : *Ročenka Českého šermířského svazu*. Praha: Český šermířský svaz, 1940, s.54.

Pravidla šermířských zápasů

Každý sportovní výkon, ať je to sportovní závod v pravém slova smyslu, či hra, ať jsou to soutěže jednotlivců či celých skupin nebo družstev, je řízen určitými pravidly a předpisy, které mají pokud možno v nejvyšší míře zaručit všem účastníkům závodu nejvyšší a nejlepší výkon za podmínek stejných pro všechny účastníky závodu toho kterého sportovního oboru. Těmito řády a pravidly ještě dána možnost vzájemného posouzení a porovnání jednotlivých výkonů. Obsáhlost pravidel je u každého sportu jiná a je dána již samotnou podstatou dotyčného sportu. Tato pravidla a řády musí být a jsou zachovávána v první řadě každým ukázněným závodníkem při všech jeho výkonech, musí být samozřejmě ovládána do všech podrobností těmi, kteří závod organizují a kteří jej řídí a co kolikrát, což nemůže být zapomenuto, více či méně známa také obecnstvu, které závodům přihlíží. Tato okolnost není zcela bezvýznamnou, a to zejména v šermu, který bohužel u nás není sportem populárním, nýbrž má svoje výlučné obecnstvo, mající často k šermu přímý vztah svou dřívější aktivní či organizační činností.

I šerm, sport rytířský, v němž se projevuje nikoliv jen hrubý fyzická síla, ale který spojuje v dokonalé harmonii ukázněný a přitom velmi ladný tělesný výkon s krajním vypjetím ušlechtilých duševních vlastností, je řízen přesnými pravidly, které mají svoji historii vývoje. Šerm je bojem tvrdým, neúprosným, ale bojem čestným a rytířským. Dvornost a čestnost je základním rysem šermířského zápasu. Zásady boje dvou šermířů jsou přesně vymezeny. Toto vymezení však není nijak na závalu plnému rozvinutí všech schopností šermíře, jak by se mohlo nezasvěcenému divákovi na první pohled zdát, ale právě naopak dává závodníkovi možnost uplatnit v rámci pravidel vrcholnou měrou jeho osobní dokonalost, odvahu a vůli k vítězství.

Pro závodní šerm platila a stále platí jako závazná pravidla stanovená Mezinárodní šermířskou federací (FIE), jejímiž členy jsou všechny národní šermířské organizace. Dnes Český šermířský svaz, dříve Československý šermířský svaz byl a je řádným členem této Mezinárodní šermířské federace a je tedy jeho povinností dodržovat tato pravidla při všech soutěžích pořádaných v rámci jeho činnosti. Pro vnitřní potřebu byla ještě tato pravidla doplněna závodním řádem Československého šermířského svazu. Do dnešního dne se pravidla stále mění či upravují podle potřeb, především kvůli zatraktivnění pro diváka, ale také pro bezpečnost závodníka.

Zodpovědnost za bezvadné dodržování mezinárodních pravidel a za nerušený

chod závodu má(a vždy mělo) při každé soutěži několik skupin činovníků. Organizace vlastní vyžaduje, aby pořadatel dbal na dodržování všech pravidel všeobecných, o způsobu uspořádání soutěže, o celkovém jejím řízení, prováděl kontrolu zbraní, bojového pole, výstroje závodníku apod. Sbor rozhodčích je pověřen tím, aby rozhodoval a posuzoval bojové utkání dvou šermířů. Odvolací sbor pak rozhoduje případné stížnosti proti organizačním nesprávnostem či ve výkonu závodníků.

Tato trojí činnost se pak odrazila i v samotných mezinárodních pravidlech. Pravidla Mezinárodní šermířské federace pro rok 1938, podle kterých se šermovalo i na Mistrovství světa v Piešťanech (viz následující kapitola), obsahovaly celkem osm kapitol.¹³⁵

I. USPOŘÁDÁNÍ SOUTĚŽÍ : pravidla všeobecná, soutěže jednotlivců, soutěže družstev.

II. VÝZBROJ, VÝSTROJ, ODĚV : Pravidla přesně stanovila, vzhledem k tomu, že i v šermu je určité nebezpečí zranění, rozměry a váhu zbraní, jejich tvar i zařízení a to pro každou zbraň zvlášť. I pro oděv šermířů byly přesné předpisy. Mohl si například zvolit oděv dle své vůle, ale takový aby byl co nejvíce chráněn a byla zachována volnost pohybu. Soupeř touto výstrojí nesměl být poraněn ani být obtěžován. Oděv nesměl být zhotoven z hladké látky, aby po ní čepel nemohla sklouznout.¹³⁶ Pro kontrolu těchto předpisů musel pořadatel závodu stanovit zvláštního komisaře.

III. PŮDA, na níž se boj šermířů odehrával, byla přesně stanovena co do hmoty, z níž je či může být zhotovena, šířky, délky a nesměla žádnému šermířovi způsobovat nevýhody, zejména po stránce svahu a osvětlení. I zde bylo dbáno naprosté shodnosti podmínek pro oba závodníky. Šířka byla 5-7 metrů, délka dokonce až 34 metrů.¹³⁷

¹³⁵ KLIKA, C. : *O posuzování a rozhodování šermířského boje*. Praha: Český šermířský svaz, 1940, s.2.

¹³⁶ Národní archiv Praha 4, fond ČsŠS, kart. 32, inv.č. 41, Koncepty pravidel Mezinárodní šermířské federace 1919 - 1926

¹³⁷ Národní archiv Praha 4, fond ČsŠS tamtéž.

IV., V., VII.

ZÁPAS vlastní byl řízen podrobnými, systematicky vymezenými pravidly, a to jednak všeobecnými ustanoveními, i zvláštními předpisy pro jednotlivé druhy zbraní, jak co do způsobu boje, tak jeho oprávněnosti a platnosti. Šermovalo se na 5 zásahů ve skupině i v eliminaci. Pořadatel mohl předem určovat délku zápasu, popř. délku odpočinku. Nejčastěji se však šermovalo nejprve 5 minut s 1 minutou odpočinku, následovalo dalších 5 minut zápasu a 1 minuta odpočinku a v poslední fázi se šermovalo 15 minut bez odpočinku.¹³⁸ Pro srovnání, dnes se šermuje zápas ve skupině na 5 zásahů nebo 3 minuty, v eliminaci na 15 zásahů nebo 3 x 3 minuty.

VI. Nejmodernější způsob soudcování v kordu signalizačním světelným a zvukovým zařízením (v Praze od roku 1934) si vyžádal zvláštních předpisů celé jedné kapitoly pravidel. Do té doby si šermíři namáčeli hroty svých zbraní do barvy a tři přihlížející rozhodčí určovali, který ze závodníků dosáhl dle pravidel zásahu jako první. S touto „vymožeností“ tak skončilo nekonečné dohadování o sporných zásazích.¹³⁹

VII. Poslední kapitola mezinárodních pravidel pojednávala o kázni všech, kteří byli jakýmkoliv způsobem, ať přímo či nepřímo, účastni šermířských závodů.¹⁴⁰

Vrcholným cílem tělesné i duševní námahy bojujícího šermíře by mělo být vítězství čestné a zasloužené. Pro šermíře je důležitý i ten, kdo jeho boj bezprostředně posuzuje a rozhoduje o něm. A tím byl v šermu sbor pěti rozhodčích. Předseda soudcovského sboru jako hlavní rozhodčí a čtyři postranní soudcové, vždy dva a dva pozorující výsledek útočné akce svého šermíře a jeho obranu. Předseda soudcovského sboru pozoroval a řídil celý chod boje, dbal jeho správnosti a rozhodoval ve smyslu pravidel o platnosti či neplatnosti zásahů.¹⁴¹

¹³⁸ Národní archiv Praha 4, fond ČsŠS, kart. 32, inv.č. 41, Koncepty pravidel Mezinárodní šermířské federace 1919 - 1926

¹³⁹ PROKOP, I. a kol.: *100 let ČŠK Riegel – TJ Baník Praha 1902 – 2002*. Praha : Vlastním nákladem, 2002, s. 15.

¹⁴⁰ KLIKA, C. : *O posuzování a rozhodování šermířského boje*. Praha: Český šermířský svaz, 1940 s.1.

¹⁴¹ KLIKA, C. : *O posuzování a rozhodování šermířského boje*. Praha: Český šermířský svaz, 1940 s.3.

Tento velmi zodpovědný úkol předsedy soudcovského sboru i jeho pomocníků na ně ve smyslu mezinárodních pravidel přenášel čestný závazek dbát pravidel a působit k tomu, aby jich bylo dbáno a plnili svoji úlohu nestranně a co nejpozorněji. Jednotlivé národní svazy si stanovili podmínky a způsob, kdo a jak se mohl stát rozhodčím v šermu i kdo mohl být předsedou soudcovského sboru. Předsedové rozhodčích sborů byli zvláště registrováni a organizováni a z jejich středu byli navrhovány i vhodné osoby pro funkci předsedů soudcovského sboru pro mezinárodní závody. V Československu se mohl stát rozhodčím a předsedou soudcovského sboru ten, kdo se podrobil před zvláštní komisí přísné a rozsáhlé soudcovské zkoušky, v které prokázal všechny teoretické a praktické znalosti, jejichž byla výkonu rozhodčího zapotřebí.¹⁴²

Je pochopitelné, že nemohl být každý předsedou soudcovského sboru a nemohl být každý připuštěn ke složení soudcovské zkoušky. Podle řádného usnesení Československého šermířského svazu mohl být ke soudcovské zkoušce zásadně připuštěn pouze šermíř senior, jehož pojem a kvalifikace byla dána závodním řádem Československého šermířského svazu (viz níže). Výjimečně i ta osoba, která ač nebyla seniorem, podle uvážení výboru svazu, soudcovského odboru i zkušební komise na základě své dlouholeté sportovní činnosti, aktivní i organizační dávala určité záruky pro řádný výkon funkce rozhodčího. Šermíři byli rozděleni podle:

- a) věku – hoši (dívky) do 15 let
- dorostence (dorostenky) do 20 let
- dospělé od 20let
- staré pány od 50 let

- b) kategorie- nováčky
- juniory
- seniory

¹⁴²

KLIIKA, J. : *Ročenka Českého šermířského svazu*. Praha: Český šermířský svaz, 1940, s.50.

Nováčkem byl ten, kdo se ještě nezúčastnil veřejné soutěže. Juniorem byl ten kdo nedobyl jednou do roka prvního místa ve veřejné juniorské soutěži vypisované Svazem (juniorský přebor), dále kdo se neumístil v soutěži o mistrovství RČS na osmi prvních místech nebo kdo se ve veřejné soutěži přístupné všem kategoriím závodníků, v níž zápasili aspoň 3 senioři, neumístil na jednom z prvních třech míst.

Seniorem se stal ten, kdo docílil některého z výsledků, který znemožňoval účast v juniorské kategorii.¹⁴³

Zkušenost, a nejenom ze šermu, ale i z jiných sportů, potvrdila, že ne vždycky vrcholný sportovní výkon a závodnická rutina přináší s sebou také schopnosti dobrého a spolehlivého soudce, ač na druhé straně není možno popřít, že dlouholetá aktivní činnost, zejména v šermu, vychovává k roli rozhodčího nejlépe. Neboť jednu z vlastností, která je v šermu požadována na závodníkovi, musí mít i vrchní rozhodčí v plné míře: bystrost postřehu i při seberychlejší akci. Je snad zbytečné znovu připomínat, že všichni členové soudcovského sboru se museli a musí snažit zůstat úzkostlivě objektivní, soustředit se plně na svůj výkon, nepodceňovat jej, vykonávat jej podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, řídit boj přesně podle ustanovení pravidel a nepřipustit zásah do jejich platnosti kýmkoliv ze závodníků či z jiné strany.

Nutnou vlastností předsedy soudcovského sboru musela být také rozhodnost v posuzování a vysvětlování bojových akcí. Tato rozhodnost však nesměla mít vliv na úkor správného posuzování boje. Rozhodnost se stala samozřejmou vlastností dobrého předsedy rozhodčího sboru byl-li si sám, ve svém nitru, okamžitě při svém soudcovském výroku plně vědom, že přesně svým zrakem zachytil sled jednotlivých akcí bojujících soupeřů, uvážil správnost a oprávněnost těchto akcí, a jasnými slovy vysvětlil příslušný bojový chod tak, aby postranní soudcové mohli správně určit, ve které fázi boje došlo k rozhodujícímu, a tudíž platnému zásahu.

Předseda soudcovského sboru i postranní soudcové si museli stále dobře uvědomovat, že to nebyli jen oni, kteří ovládali či měli ovládat různé způsoby boje v jednotlivých zbraních a jejich posuzování podle pravidel, ale že všechny tyto vědomosti, zejména při závodech šermířů seniorů I. třídy, měli tito závodníci také sami! Předseda soudcovského sboru musel být svým postřehem stejně rychlý jako bleskurychlé akce útočících i bránících se šermířů, ba spíše ještě více musel svými

¹⁴³ Národní archiv Praha 4, fond ČsŠS, kart. 4, inv.č.18, Závodní řád ČsŠS 1930, s.3.

zkušenostmi a bystrostí vycítit myšlenkový pochod šermíře před zahájením i při provádění útočné či obranné akce.

Ukázněný šermíř by nikdy neměl svalovat svůj neúspěch na chybné rozhodování soudce, tím více pokazovat na jeho stranickost. Svůj boj si musí rozhodnout vlastním uměním a silou i vůlí k vítězství. Toho-li se drží, nic by jeho výkon nemělo snížit či znehodnotit. Víme však, že i soudce-člověk nemůže být vždy absolutně přesný, spolehlivý a spravedlivý. Přestože mu v dnešní době pomáhají téměř dokonale elektronické přístroje, pořád má poslední slovo rozhodčí a s jeho rozhodnutím kolikrát závodník nemusí souhlasit. I výkon soudců v šermu totiž je závislý na mnoha vnějších okolnostech, stejně jako výkon závodníka. Nicméně každý rozhodčí v šermu, a zejména předseda soudcovského sboru, si musel při každém soudcování velmi vážně uvědomit své povinnosti, dát pro boj obou šermířů k dispozici všechny své znalosti boje i pravidel a snažit se chybovat co nejméně, a to stejně při závodech místního významu jako při závodech státních a mezinárodních. Rozhodčí v šermu musí být nejen vlastním soudcem, odsuzujícím toho či onoho podle psaných pravidel k vítězství či k porážce, nýbrž jeho funkce má i určité výchovně poslání, zejména mezi těmi, kteří nově přicházejí na závodní planš, a kteří s chutí, radostí a zápalem přichází ke svým prvním závodním zkušenostem. *„Výchovný prvek činnosti předsedy soudcovského sboru neztrácí na své ceně ani u vyspělých již závodníků, měníc se v plnou důvěru ve spravedlnost a schopnost soudce. A jaký vliv na výkon závodníka a jeho ušlechtilé sebevědomí zvítěziti byt' i v těžkém boji, má důvěra šermíře v osobu soudce, zná dobře každý ze závodících šermířů.“*¹⁴⁴

¹⁴⁴ KLIKA, C. : *O posuzování a rozhodování šermířského boje*. Praha: Český šermířský svaz, 1940, s.51.

Mistrovství světa v Piešťanech

Mistrovství světa v šermu v roce 1938 (teprve druhé v historii) bylo vrcholnou událostí českého šermu. Ať již po stránce sportovní či organizační. Jejich pořadatelství bylo totiž svěřeno českým šermířům a čeští šermíři dosáhli při nich, ve světové konkurenci, také dosud největších úspěchů českého šermu. Toto mistrovství světa je však do dnešního dne jediným, které ve své historii Český šermířský svaz organizoval.

Má-li být dostatečně oceněn význam těchto mistrovství pro český šerm, dlužno předeslat následující: Po světové válce byla každoročně pořádána šermířská mistrovství Evropy, která byla, i když se jich účastnili jenom evropští šermíři, vlastně mistrovstvími světovými, neboť šermíři ostatních světadílů nemohli ani zdaleka ohrozit vítěze těchto evropských mistrovství. Šermíři celého světa se tedy scházeli vlastně jen při olympijských hrách. Teprve kongres FIE, konaný v roce 1936, rozhodl vypisovat každoročně mistrovství světa.¹⁴⁵

Již příštím rokem, tj. roku 1937, se konalo první šermířské mistrovství světa a jeho pořádání bylo svěřeno francouzské šermířské federaci, která jej provedla roku 1937 v Paříži v rámci světové výstavy. Pořádání takovýchto vrcholných soutěží, ať již mistrovství evropských nebo světových, vyžaduje nejen velikých finančních nákladů, ale i dokonalého pořadatelského aparátu. Šermířská mistrovství byla proto vždy svěřována těm zemím, které byly nejen bohaté, ale které měly i velikou šermířskou tradici, jako například Itálie, Francie, Maďarsko, Polsko atd. Svěřila-li pak Mezinárodní šermířská federace (FIE) pořádání již druhého mistrovství světa českým šermířům, bylo to pro ně jistě vyznamenání a veliká důvěra v jejich organizační a sportovní schopnosti. Zde nutno připomenout dva české šermíře: Dr. Tilleho a J. Jungmanna, kteří měli lví podíl na této důvěře k českým šermířům, neboť nebylo snad větší mezinárodní šermířské události, aby při ní tito dva nechyběli.¹⁴⁶

Šermířský svaz musel napnout všechny síly, aby dokázal, že je této pocty hoden. Vždyť sama finanční otázka byla pro Svaz zdánlivě nepřekročitelnou překážkou. Šerm jako sport ryze amatérský neměl žádné prostředky, kterými by mohl hradit taková velká vydání, a také jako sport, o který masy diváků neměli zájem, nemohl počítat

¹⁴⁵ KLIKA, J. : *Světová mistrovství šermu pro rok 1938*. Praha: Český šermířský svaz, 1940, s.1.

¹⁴⁶ KLIKA, J. : *Ročenka Českého šermířského svazu*. Praha: Český šermířský svaz, 1940, s.21.

s příjmem z podobných podniků. Stačí jen podotknout, že celý roční obrat Svazu činil jen několik málo tisíc, zatímco zde šlo o vydání dosahující 100 000 K – a při tom si šermíři hradili sami nejen cestovné, ale i výlohy za pobyt.¹⁴⁷

Jenom pronájem sálu činil 15 000 K, přístroje pro elektrické hlášení zásahů při kordu se všemi doplňovacími zařízeními kovovými planchemi 24 000 K, medaile 10 000 K, ceny 6 000 K, tiskopisy a plakáty 8 000 K atd. Je samozřejmé, že při takových obrovských vydáních musel svaz počítat s každou korunou. Tato okolnost také rozhodla o tom, že uspořádané mistrovství bylo v lázních Piešťanech, přestože samo město Praha chtělo nebyvalou podporou usnadnit Svazu jeho pořádání. Při všech vydání bylo nutno počítat s plnou účastí všech šermířů, tedy i těch, kteří se přihlásili nezávazně a potom se mistrovství nezúčastnili.¹⁴⁸

Podle předběžných přihlášek bylo možno soudit, že toto mistrovství světa bude největším šermířským turnajem, jaký kdy byl pořádán. Svoji účast přislíbilo celkem 19 států, počet, který ani při Olympijských hrách nebyl překročen. Při Olympijských hrách mohli pak reprezentovat v soutěžích jednotlivců jeden stát jen 4 šermíři, kdežto při mistrovství světa až 6 závodníků. Bohužel květnové politické napětí, do kterého spadalo pořádání mistrovství světa, bylo příčinou toho, že počet zastoupených států klesl na deset. Netřeba podotýkat, že neúčast některých států byla ke škodě soutěže, a že velmi citelně poškodila rovnováhu rozpočtu.¹⁴⁹

Samo Mistrovství světa začalo 15. května 1938 v 17.30hod. slavnostním zahájením, kterého se zúčastnili mimo představitelů veřejného života, prezident FIE Paul Anspach a zástupci zúčastněných národů: Anglie, Belgie, Francie, Holandska, Itálie, Jugoslávie, Rumunska, Švédska, Spojených států a Československa. Hosty přivítal jménem lázní Piešťan jejich tehdejší starosta P. Šindelář a za šermířský svaz jeho předseda Ing. Dr. Tille. Za zvuku státní hymny a slavnostního pochodu J. Obruči : „Pod vlajkou FIE“ , složeného pro tuto příležitost, pak byly vztyčeny vlajky zúčastněných národů.¹⁵⁰

¹⁴⁷ KLIKA, J. : *Světová mistrovství šermu pro rok 1938*. Praha: Český šermířský svaz, 1940, s.1.

¹⁴⁸ Národní archiv Praha 4, fond ČsŠS, kart. 39, inv.č. 45, Vyúčtování mistrovství světa v šermu, které se konalo roku 1938 v Piešťanech 1938 - 1939

¹⁴⁹ KLIKA, J. : *Ročenka Českého šermířského svazu*. Praha: Český šermířský svaz, 1940, s.21.

¹⁵⁰ KLIKA, J. : *Ročenka Českého šermířského svazu*. Praha: Český šermířský svaz, 1940, s.22.

1. DEN – fleret muži družstva

Úvodní soutěží bylo mistrovství družstev (dříve mužstev) ve fleretu., kterého se zúčastnila Itálie (obhájce mistrovského titulu), Francie (druhá na mistrovství 1937), Rumunsko, Jugoslávie a Československo. Za každý stát mohli nastoupit 4 závodníci a utkali se postupně se všemi protivníky z protějšího družstva. Jednotlivé státy reprezentovali:¹⁵¹

Československo: Frass, Jesenský, Kakos, Kirchmann, Rybka, Ohryzek

Francie: Buhan, Bougnol, Coutte, Gardere, Lion

Itálie: Bocchino, Guaragna, Marzi, Nostini G., Nostini R.

Jugoslávie: Arnstein, Ferlan, Mažuranič, Tretinjak

Rumunsko: Altmann, Duvez, Raiciu, Marinescu

První soutěžní den, tedy 16. května 1938, byly uskutečněny 4 zápasy:¹⁵²

Francie – Rumunsko	12:4
Itálie – Jugoslávie	16:0
Francie – Československo	14:2
Jugoslávie – Československo	6:10

2. DEN – fleret muži družstva

Druhý den, 17. května 1938, soutěž pokračovala, dopoledne čtyřmi utkání, odpoledne pak vrcholnými a závěrečnými boji, a to mezi favority Itálií a Francií a kandidáty třetího místa Rumunskem a Československem, s těmito výsledky:¹⁵³

Francie – Jugoslávie	15:1
Itálie – Rumunsko	15:1
Rumunsko – Jugoslávie	12:4
Itálie – Československo	16:0

¹⁵¹ KLIKA, J., : *Světová mistrovství šermu pro rok 1938*. Praha: Český šermířský svaz, 1940, s.2.

¹⁵² Národní archiv Praha 4, fond ČsŠS, kart. 33, inv.č. 41, Protokoly závodů 1937- 1944

¹⁵³ Národní archiv Praha 4, fond ČsŠS tamtéž.

Finálové boje přinesly pak skvělý úspěch československým šermířům, neboť vítězstvím nad Rumunskem se umístili na třetím místě této světové soutěže.¹⁵⁴

Rumunsko – Československo 6:10

O mistrovský titul se potom utkala Itálie (obhájce) s Francií, obě družstva nastoupila v nejsilnějších sestavách, a tak se daly očekávat nejurputnější boje, přestože Itálie byla mírným favoritem. Mužstvo „squadry azury“ však vyřídilo svého nejnebezpečnějšího soupeře „galského kohouta“ takovým způsobem, že porážka byla pro Francouze přímo katastrofální. Itálie zvítězila nad Francií 14:2.¹⁵⁵

Tab. 1 - Fleret muži družstva¹⁵⁶

	Českosl.	Francie	Itálie	Jugoslávie	Rumunsko
Československo	X	2:14	0:16	10:6	10:6
Francie	14:2	X	2:14	15:1	12:4
Itálie	16:0	14:2	X	16:0	15:1
Jugoslávie	6:10	1:15	0:16	X	4:12
Rumunsko	6:10	4:12	1:15	12:4	X

Konečné pořadí fleret muži družstva:¹⁵⁷

- 1. Itálie (4 výhry)**
- 2. Francie (3)**
- 3. Československo (2)**
- 4. Rumunsko (1)**
- 5. Jugoslávie**

Itálie se tedy opět stala mistrem světa ve fleretu družstev.

¹⁵⁴ Národní archiv Praha 4, fond ČsŠS, kart. 33, inv.č. 41, Protokoly závodů 1937- 1944

¹⁵⁵ KLIKA, J., : *Světová mistrovství šermu pro rok 1938*. Praha: Český šermířský svaz, 1940, s.3.

¹⁵⁶ Národní archiv Praha 4, fond ČsŠS, kart. 33, inv.č. 41, Protokoly závodů 1937- 1944

¹⁵⁷ KLIKA, J., : *Světová mistrovství šermu pro rok 1938*. Praha: Český šermířský svaz, 1940, s.4.

3. DEN – fleret ženy

Fleretové soutěže jednotlivců byly zahájeny 18. května 1938. K ženské soutěži se přihlásilo 9 šermířek ze tří států (Belgie, Francie, Československo). Zde získaly domácí šermířky jedinečného úspěchu, neboť nejen že dobyly mistrovský titul, ale obsadily z předních míst ještě druhé a čtvrté místo. Podle názoru odborníků měla v této soutěži kralovat vynikající belgická šermířka Addamsová jak dokazují další řádky:

Hodinu před půlnocí, kdy většina žurnalistů odpočívala při skleničce vína a cikánské hudbě, vřítel se do ústřední tiskové kanceláře reportér, který měl službu v sále a celý bledý zvolal: „Pánové, je zle! Stalo se velké neštěstí. Šedivá, Šedivá!“ Nedopověděl. Zbytek štábu sedmé velmoci zvedl se od telefonů nebo psacích strojů a ptal se vyděšeně. „Co je se Šedivou, je zraněna?“. Odpověď zněla: „Zranění není, ale ona to asi vyhraje. Už to natřela Addamsová a první místo ji asi nemine. Co teď budeme dělat, už je většinou po uzávěrce listů a my jsme všichni podali svým listům zprávy o jistém vítězství Belgičanky Addamsové!“¹⁵⁸

Finálové pořadí fleretů žen:¹⁵⁹

1. Šedivá (Čs.)	8 vítězství - 0 proher
2. Slabochová (Čs.)	7 – 1
3. Addams (Bel.)	6 – 2
4. Hausteinová (Čs.)	4 – 4
5. Reuche (Fr.)	4 – 4
6. Sajdová (Čs.)	3 – 5
7. Boisson (Fr.)	2 – 6
8. Rybková (Čs.)	2 – 6
9. Bollemannová (Čs.)	0 – 8

¹⁵⁸ KLIKA, J. : *Ročenka Českého šermířského svazu*. Praha: Český šermířský svaz, 1940, s.37.

¹⁵⁹ Národní archiv Praha 4, fond ČsŠS, kart. 33, inv.č. 41, Protokoly závodů 1937- 1944

4. DEN – fleret muži

K mužské soutěži nastoupilo pak 24 fleretistů ze 7 států (Belgie, Československo, Francie, Itálie, Jugoslávie, Rumunsko, Švédsko). Obhájce mistrovského titulu Ital Marzi nemohl obhajovat mistrovský titul pro zranění, které si přivodil předchozí den v soutěži družstev. Druhý a třetí z mistrovství 1937, Francouzi Gardere a Lemoine však nastoupili. Po prvním kole, kde byli závodníci rozděleni do čtyř skupin, postoupilo do semifinále šestnáct borců mezi nimiž byli i čtyři českoslovenští zástupci (Jesenský, Kirchmann, Rybka, Ohryzek). Nejbliže k postupu do osmičlenného finále pak měl Rybka, který prohrál ve svém posledním zápase s Rumunem Duvezem těsně 4:5 a tím se o postup připravil. Finále se stalo čistě italsko–francouzskou záležitostí a přineslo Italům nový úspěch, neboť získali zlatou i stříbrnou medaili za první a druhé místo.¹⁶⁰

Finálové pořadí fleretů mužů:¹⁶¹

1. Guaragna (It.)	6 vítězství – 1 prohra
2. Bocchino (It.)	6 – 1
3. Gardere (Fr.)	5 – 2
4. Lemoine (Fr.)	4 – 3
5. Nostini R. (It.)	4 – 3
6. Nostini G. (It.)	2 – 5
7. Buhan (Fr.)	1 – 6
8. Lion (Fr.)	0 – 7

I když byla pocitována neúčast německých šermířů, lze celkem říci, že obě soutěže dopadly podle očekávání, a Italové tak znovu dokázali, že jsou a ještě dlouho budou nedostižnými mistry této zbraně.

¹⁶⁰ KLIKA, J., : *Světová mistrovství šermu pro rok 1938*. Praha: Český šermířský svaz, 1940, s.2.

¹⁶¹ Národní archiv Praha 4, fond ČsŠS, kart. 33, inv.č. 41, Protokoly závodů 1937- 1944

5. DEN – kord muži družstva

Kordová soutěž, bojována pomocí elektrických přístrojů, hlásících automaticky zásahy, kladla na pořadatele největší požadavky, ať již po stránce organizační či finanční. Zúčastnilo se jí v soutěži družstev 6 národů a 32 účastníků v soutěži jednotlivců.¹⁶² Tato soutěž také nejméně pociťovala neúčast některých šermířů, neboť se jí zúčastnili všichni kordoví fenoméni. Československému družstvu štěstěna v této soutěži nepřála, což je patrné z dalších výsledků.

Československo:	Kakos, Klausnitzer, Kunt, Rais, Vohryzek
Francie:	Bitchine, Brethous, Duliex, Pecheux, Schmetz, Wolff
Itálie:	Agostoni, Battaglia, Mangiarotti, Ragno
Holandsko:	Driebergen, Dullemond, Montfoort, Mosman, Wieringen, Vanderwoodt
Švédsko:	Cervell, Dyrssen, Drakenberg, Forsell, Ljunquist, Thofeld

Dne 20. května 1938 se uskutečnily následující zápasy:¹⁶³

Francie – Československo	12:4
Itálie – Holandsko	14:2
Švédsko – Československo	13:1
Francie – Holandsko	12:4
Itálie – Švédsko	8:7

¹⁶² KLIKA, J., : *Světová mistrovství šermu pro rok 1938*. Praha: Český šermířský svaz, 1940, s.2.

¹⁶³ Národní archiv Praha 4, fond ČsŠS, kart. 33, inv.č. 41, Protokoly závodů 1937- 1944

6. DEN – kord muži družstva

Dne 21. května 1938 bylo kordové mistrovství družstev zakončeno těmito zápasy:¹⁶⁴

Holandsko – Československo	10:6
Francie – Švédsko	7:8
Itálie - Československo	14:1
Švédsko – Holandsko	14:2

Ve finálovém zápase porazila Francie velmi nebezpečného soupeře Itálii a obhájila tak rozhodným způsobem mistrovský titul.¹⁶⁵

Francie – Itálie	10:3
------------------	------

Musel tedy o konečném pořadí rozhodnout počet vítězství.

Tab. 2 - Kord muži družstva¹⁶⁶

	Českosl.	Francie	Holandsko	Itálie	Švédsko
Československo	X	4:12	6:10	1:14	1:13
Francie	12:4	X	12:4	10:3	7:8
Holandsko	10:6	4:12	X	2:14	2:14
Itálie	14:1	3:10	14:2	X	8:7
Švédsko	13:1	14:2	8:7	7:8	X

¹⁶⁴ Národní archiv Praha 4, fond ČsŠS, kart. 33, inv.č. 41, Protokoly závodů 1937- 1944

¹⁶⁵ Národní archiv Praha 4, fond ČsŠS tamtéž.

¹⁶⁶ KLIKA, J., : *Světová mistrovství šermu pro rok 1938*. Praha: Český šermířský svaz, 1940, s.8.

Konečné pořadí kord muži družstva:

1. Francie	3 výhry (41 vítězství)
2. Švédsko	3 (40)
3. Itálie	3 (38)
4. Holandsko	1
5. Československo	0

7. DEN – kord muži

V kordové soutěži jednotlivců startovalo nejvíce šermířů, celkem 32, ze 7 států (Belgie, Československo, Francie, Holandsko, Itálie, Švédsko, USA), kteří byli rozlosováni do čtyř skupin a z nichž postoupilo do semifinále 16 borců. Zde byli rozděleni do dvou skupin. V obou skupinách musely rozhodovat postup do finále baráže. Avšak ani finále nebylo rozhodnuto hladce, neboť teprve po baráži získal mistrovský titul Francouz Pecheux před Italem E. Mangiarottim, zatímco obhájce mistrovského titulu z roku 1937 Francouz Schmetz zůstal na třetím místě. Ze 7 československých šermířů se dostal do semifinále pouze Kakos, avšak zde skončil již bez vítězství.¹⁶⁷

Finálové pořadí kord muži:¹⁶⁸

1. Pecheux (Fr.)	7 vítězství – 2 prohry
2. Mangiarotti (It.)	7 – 2
3. Schmetz (Fr.)	5 – 4
4. Ragno (It.)	5 – 4
5. Wolf (Fr.)	5 – 4
6. Dulieux (Fr.)	5 – 4
7. Thofeld (Švéd.)	3 – 6
8. Ljunquist (Švéd.)	3 – 6
9. Mangiarotti (It.)	1 – 8
10. Brethous (Fr.)	1 – 8

¹⁶⁷ KLIKA, J., : *Světová mistrovství šermu pro rok 1938*. Praha: Český šermířský svaz, 1940, s.10.
¹⁶⁸ Národní archiv Praha 4, fond ČsŠS, kart. 33, inv.č. 41, Protokoly závodů 1937- 1944

Zde ukázali Francouzi a Italové dokonale svoji převahu nad Švédy, kteří je tak nebezpečně ohrožovali v soutěži družstev, neboť teprve na 7. místě se umístil nejlepší ze Švédu Thofeld.

8. DEN – šavle muži družstva

Neúčast některých států se nejvíce projevila v šavlovém mistrovství, které bylo po stránce sportovní nejslabší soutěží. Neúčast nepřemožitelných Maďarů, znamenitých Poláků a velmi dobrých Němců ubrala na soutěži tolik, že věční rivalové Maďarů – Italové – zvítězili v obou soutěžích hladce, nikým neohrožováni. Soutěž družstev, kde startovalo Rumunsko, Holandsko, Francie, Itálie a Československo, se uskutečnila 24. května s těmito výsledky.¹⁶⁹

Itálie – Rumunsko	15:1
Francie – Československo	9:7
Francie – Rumunsko	9:7
Itálie – Holandsko	15:1
Itálie – Francie	13:3
Holandsko – Československo	9:7
Itálie – Československo	14:2
Holandsko – Rumunsko	9:7
Francie – Holandsko	8:8 (zásahy 61:60)
Rumunsko – Československo	9:7

¹⁶⁹

Národní archiv Praha 4, fond ČsŠS, kart. 33, inv.č. 41, Protokoly závodů 1937- 1944

Tab. 3 - Šavle muži družstva¹⁷⁰

	Českosl.	Francie	Holandsko	Itálie	Rumunsko
Československo	X	7:9	7:9	2:14	7:9
Francie	9:7	X	8:8	3:13	9:7
Holandsko	9:7	8:8	X	1:15	9:7
Itálie	14:2	13:3	15:1	X	15:1
Rumunsko	9:7	7:9	7:9	1:15	X

Konečné pořadí šavle muži družstva:¹⁷¹

1. Itálie	4 vítězství – 0 proher
2. Francie	3 – 1
3. Holandsko	2 – 2
4. Rumunsko	1 – 3
5. Československo	0 – 4

9. DEN – šavle muži

V soutěži jednotlivců, dne 26. května 1938, musel krátce před zahájením odřici svou účast italský fenomén Gaudini, a tak nastoupilo jen 24 šavlistů. Zatímco v soutěži družstev nepodali domácí reprezentanti očekávaného výkonu, překvapili dokonale v soutěži jednotlivců, kde se umístili mezi 24 startujícími na 4. a 7. místě.

¹⁷⁰ KLIKA, J., : *Světová mistrovství šermu pro rok 1938*. Praha: Český šermířský svaz, 1940, s.8.

¹⁷¹ Národní archiv Praha 4, fond ČsŠS, kart. 33, inv.č. 41, Protokoly závodů 1937- 1944

Finálové pořadí šavle muži:¹⁷²

1. Montano (It.)	7 vítězství – 0 prohra
2. Masciotta (It.)	5 – 2
3. Perenno (It.)	5 – 2
4. Magyar (Čs.)	3 – 4
5. Racca (It.)	2 – 5
6. Marinescu (Rum.)	2 – 5
7. Frass (Čs.)	2 – 5
8. Furé (Fr.)	2 – 5

Naposledy vylétly vlajky na stožáry vítězů a šermíři 10 národů se vrátili po deseti dnech urputných bojů opět do svých domovů. Během těch 10 dnů hostily Piešťany na 150 šermířů, soudců a jiných funkcionářů, 99 šermířů se účastnilo 7 soutěží a vybojovalo v nich 1042 zápasů. Tyto zápasy trvaly celkem více než 80 hodin, takže se denně šermovalo průměrně osm hodin. Jaroslav Klika, jednatel Českého šermířského svazu, pronesl: „*Je to počet jistě velmi úctyhodný, a proto jest zde nutno vyzdvihnouti činnost oněch mužů v zákulisí, kteří turnaj připravili a řídili. Jejich jména neobjevovala se na mistrovských tabulkách, ani v denním tisku, jejich jedinou odměnou byla krásná slova prezidenta FIE P. Anspacha, který na výročním kongresu FIE pravil: „Moje práce na těchto mistrovstvích spočívala v tom, že jsem aplaudoval českým organizátorům.*“¹⁷³

Po stránce organizační vedli turnaj Josef Jungmann jako předseda. Jaroslav Jurka jako místopředseda, Jaroslav Klika jako jednatel a Ing. Jan Dědina jako pokladník. Čistě sportovní organizaci, tj. rozlosování, stanovení programu, jmenování soudců provádělo directoire technique složené takto: Giovanni Canova (Itálie), Roger Duchaussoy (Francie), J. Schoon (Holandsko), Dr. Ladislav Jehlička, Josef Jungmann, (oba Československo). V čele s oběma prezidenty, tj. P. Anspachem, předsedou FIE a Ing. Dr. J. Tillem, předsedou Československého šermířského svazu.¹⁷⁴

¹⁷² Národní archiv Praha 4, fond ČsŠS, kart. 33, inv.č. 41, Protokoly závodů 1937- 1944

¹⁷³ KLIKA, J. : *Ročenka Českého šermířského svazu*. Praha: Český šermířský svaz, 1940, s.34s

¹⁷⁴ KLIKA, J. : *Světová mistrovství šermu pro rok 1938*. Praha: Český šermířský svaz, 1940, s.14.

Velkého uznání zasloužili také rozhodčí (soudcové), kteří těch 1042 zápasů odsoudcovali. Vystřídal se jich během mistrovství 20 z 8 států (při každém zápase 5 rozhodčích). Rekordu dosáhli italští soudcové Minoli a Giachetti, kteří odsoudcovali každý 440 zápasů. Z Československých rozhodčích byl nejvyhledávanější Ing. Cyril Klika, který rovněž odsoudcoval víc než 400 zápasů.¹⁷⁵

Domácí šermíři – organizátoři, se zhostili svého úkolu s největším úspěchem. Českoslovenští šermíři – sportovci, pak dosáhli úspěchu jako nikdy před tím. Získali jeden mistrovský titul a v celkové klasifikaci se umístili na třetím místě mezi 10 národy.

Při bodování vítěze 4 body, druhého 3, třetího 2 a čtvrtého 1 bodem, byla konečná klasifikace následující:¹⁷⁶

1. Itálie	39b.
2. Francie	19b.
3. Československo	11b.
4.-5. Holandsko, Švédsko	3b.
6.-7. Belgie, Rumunsko	2b.
8.-10. Anglie, Jugoslávie, USA	0b.

Uspořádání mistrovství světa v šermu bylo mocnou vzpruhou pro československý šermířský sport. Znamenalo jednak uznání dlouholeté obětavé a nenáročné činnosti šermířů a funkcionářů pro rozvoj šermu a jednotlivé úspěchy šermířů dávaly naději, že se československému šermu v budoucnosti podaří i lepší umístění na mezinárodním kolbišti. Také slib Italům o účasti na příštím mistrovství světa zavazoval československé šermíře k další pilné práci a tréninku.

¹⁷⁵ KLIKA, J. : *Světová mistrovství šermu pro rok 1938*. Praha: Český šermířský svaz, 1940, s.14.

¹⁷⁶ KLIKA, J. : *Ročenka Českého šermířského svazu*. Praha: Český šermířský svaz, 1940, s.34.

Závěr

Šerm patří mezi nestarší sporty v celé historii lidstva. Kdy a jak šerm přesně vznikl, to už se dnes nedovíme. Víme ale, že vývoj zbraní a umění jej ovládat šlo ruku v ruce s pokrokem kultury. Již bojovníci dávných věků útočili zbraní, ať už to byly meče, dýky, sekery, tesáky či kopí, kryli se štítem a snad u všech tehdejších národů se vžil primitivní výcvik ve zbrani jako nepostradatelná potřeba, zpočátku uhájení holého života, získání potravy, boje a souboje.

Renesance šermu však nastala v 19. století. Zdokonalovala se technika boje, údery mečů byly nahrazeny technickými akcemi, hrubou sílu vystřídal myšlení. Mízely souboje na život a na smrt a nastal přechod do sálů a tělocvičen. V roce 1862 byla založena pražská tělocvičná jednota Sokol, jejímž účelem bylo, aby se pěstoval tělocvik společným cvičením, výlety, zpěvem a šermem. Zasluhou Dr. Miroslava Tyrše a Jindřicha Fügnera se proto šerm dostal od samého počátku do obsahu činnosti Sokola pražského a podle jeho příkladu i do dalších jednot.

V březnu 1867 se konaly první závody v šermu na českém území a v roce 1886 byl založen první šermířský klub v místnostech Zemské šermírny.

Roku 1890 vznikl Šermířský klub Riegel, který od roku 1902 nese název Český šermířský klub Riegel. V listopadu 1913 se jeho zástupci zúčastnili ustavujícího zasedání Mezinárodní šermířské federace (FIE) a ČŠK Riegel se tak stal jejím spoluzakladatelem. Po návratu ze zasedání založili zástupci českých šermířských klubů Český šermířský svaz (ČŠS), jehož nástupcem byl později Československý šermířský svaz a od roku 1993 opět Český šermířský svaz.

Současně vznikaly i cvičily další kluby. To již pražští šermíři kromě domácích soutěží a turnajů podnikali i zájezdy do ciziny. Jednoznačně nejvýznamnějšího a bohužel do dnešní doby i nejcennějšího výsledků dosáhli čeští šermíři na Letních olympijských hrách v Londýně v roce 1908, kde získal šavlista Vilém Goppold z Lobsdorfu 3. místo, stejně tak jako šavlové družstvo. Tyto medaile byly vůbec první v historii, které český národ na olympijských hrách získal.

Nastalo těžké válečné období v letech 1914 – 1918, kdy aktivita šermířských oddílů ustala. Až po válce se činnost mnohých klubů obnovila a vzniklo plno nových klubů hlavně na Moravě a na Slovensku. Šermíři znovu navázali styky s cizinou, pořádali mezinárodní turnaje jednotlivců, každoročně se zúčastňovali mistrovství

Evropy, olympijských her a od roku 1937 i mistrovství světa jakožto nejvýznamnějších šermířských podniků pod hlavičkou Mezinárodní šermířské federace.

Po 1. světové válce vznikl Československý šermířský svaz, který byl ústředím všech šermířských klubů, sportovních odborů a tělocvičných spolků v Československé republice. Při Československém šermířském svazu byl také ustanoven smírčí soud, který řešil spory vzniklé mezi členy a výborem nebo mezi výborem a členy.

V roce 1937 svěřil kongres Mezinárodní šermířské federace (FIE) uspořádání Mistrovství světa v šermu Československu. To se konalo o rok později v Piešťanech a Marie Šedivá zde ve fleretu získala jediný titul mistra světa, který se kdy českému šermíři podařilo získat.

Tato práce byla věnována vývoji českého šermu do roku 1938. Podařilo se mi vystihnout snad všechny zásadní momenty a zajímavosti, které se do té doby staly a chronologicky je seřadit. Sám jsem několikrát narazil na zajímavosti, o kterých jsem do té doby ani neslyšel. Jsem si však vědom, že některé informace mohou být zkreslené či zavádějící. Získané podklady totiž není možné jinak ověřit, a tak nezbyvá než věřit jejich autorům. Díky tomu jsem si ale uvědomil jak vzácné jsou publikace, které se dochovaly dodnes. Proto doufám, že do budoucna bude vznikat více textů, článků a budoucích archiválií, které se budou věnovat nejen českému, ale sportovnímu šermu vůbec.

Český šermířský svaz je dodnes řádným členem Mezinárodní šermířské federace. Svoji činností a aktivitou napomáhá k neustále rozvíjející se popularitě tohoto krásného sportu. Po těžkém poválečném období a úpadku šermu až na úplné dno zájmu české sportovní společnosti, zas pomalu získává v očích diváků zájem a opět začíná dobývat nejvyšší stupínky na mezinárodní scéně, přestože zatím jen v mládežnických kategoriích. Může to však být pozitivním signálem českého šermu do budoucích let. Český šermířský svaz oslaví v příštím roce 100 let, tak by si poctu a nejvyšší ocenění určitě zasloužil!

Resumé

In my work I tried to analyze historical development of the Czech fencing since its beginning to 1938. For several years I'm moving in top-level sport - the sport of fencing. Although this sport extended almost around the world and receives the unstoppable popularity remains in several countries, the Czech Republic as the interest in the sport went the opposite direction. As a swordsman and an active representative of The Czech Republic I can not agree with this fact, and therefore I would like by this work a little contributed to increase his popularity.

I tried on as many details as possible, while the completion of most history of the Czech fencing and create a work that will find a place not only in the archives of the federation, but will be an inspiration for czech fencing clubs. And finally remind that The Czech fencing federation will celebrate 100 years of its existence next year.

Příloha

Tab. 5 – Zakladatelé FIE¹⁷⁷

Na základě kongresu šermířů, konaného v Gentu (1913), a iniciativy Francouze pana René Lacrois založili níže uvedené federace nebo sdružení na shromáždění v Paříži dne 29. listopadu 1913 FEDERATION INTERNATIONALE D'ESCRIME (FIE) – Mezinárodní šermířskou federaci.	
DEUTCHE FECHTERBUND zástupce: Erckrath de Bary	(Německo)
FÉDÉRATION BELGIE DES CERCLES D'ESCRIME zástupci: Georges Renard, Charles Cnoops, Albert Sarens, Paul Anspach	(Belgie)
ČESKÝ ŠERMÍŘSKÝ KLUB RIEGEL zástupci: Jaroslav Tuček, V. Vaníček	(Čechy)
FÉDÉRATION NATIONALE FRANCAISE D'ESCRIME zástupci: Marquis de Chasseloup-Laubat, brunetu de Laboruje, René Lacroix, Bernard Gravier	(Francie)
AMATEUR FENCING ASSOCIATION zástupce: Edgar Seligman	(Velká Británie)
KONINKLIJJE NEDERLANDSCHE AMATEUR SCHERMBOND zástupce: A. E. W. de Jong	(Holandsko)
MAGYAR VIVÓ SZÖVETSEĞ zástupci: Béla Nagy, Pierre Thot	(Maďarsko)
NORGES FEKTERFORBUND zástupce :v plné moci Marguis de Chasseloup-Laubat	(Norsko)
FEDERAZIONE NAZIONALE ITALIANA DI SCHERMA zástupce: Giuseppe di Valle	(Itálie)

Tab. 6 – Finálová umístění českých šermířů na olympijských hrách do roku 1938¹⁷⁸

1908 – Londýn (IV.)	3. místo – šavle jednotlivci 3. místo – šavle družstva	Vilém Goppold z Lobsdorfu Vilém Goppold z Lobsdorfu Ing. Vlastimil Lada Dr. Otto Lada Bedřich Schejbal Jaroslav Tuček
1912 – Stockholm (V.)	4. místo – šavle družstva 7. místo – kord družstva	
1920 – Antverpy (VII.)	6. místo - fleret družstva 8. místo - šavle družstva	
1924 – Paříž (VIII.)	4. místo – šavle družstva	
1928 – Amsterdam (IX.)	5. místo – kord družstva	

¹⁷⁷ Dostupné na [<http://www.fie.ch/Fencing/History.aspx>] 12.4.2012

¹⁷⁸ Dostupné na [<http://www.olympic.cz/cz/sporty/769/historie>] 12.4.2012

Tab. 7 – Národní amatérští mistři¹⁷⁹

Rok	Fleret	Kord	Šavle	Dámy (fleret)
ČČS				-
1909	Sázavský	-	Goppold	-
1910	Földes	Bosch	Goppold	-
1911	Földes	Labglois	Zulavski	-
1912	Schenker	Pfeiffer	Földes	-
1913	Tvrzský	Švorčík	Goppold	-
ČsŠS				
1920	Dvořák	Černohorský	Švorčík	-
1921	Javůrek	Jungmann	Švorčík	-
1922	Dvořák	Jungmann	Dvořák	-
1923	Dvořák	Jungmann	Švorčík	-
1924	Dvořák	Kříž	Švorčík	-
1925	Tvrzský	Jungmann	Švorčík	-
1926	Černohorský	Tille	Kříž	Chalupová
1927	Černohorský	Kříž	Švorčík	-
1928	Černohorský	Jungmann	Klein	-
1929	Lada	Kirchmann	Benedik	Chalupová
1930	Beznoska	Jungmann	Benedik	Chalupová
1931	Beznoska	Podlaha	Beznoska	Chalupová
1932	Fischer	Tille	Berounský	Chalupová
1933	Jesenský	Tille	Berounský	Jesenská
1934	Jesenský	Tille	Klein	Šedivá
1935	Hildebrand	Kunt	Jungmann	Šedivá
1936	Jesenský	Kunt	Jungmann	Šedivá
1937	Jungmann	Kunt	Jungmann	Šedivá
1938	Frass	Rais	Magyar	Slabochová

Tab. 8 – Seznam předsedů šermířského svazu do roku 1938¹⁸⁰

Český šermířský svaz	
1913 - 1920	Dr. Ladislav Pinkas
	Dr. Josef Gruss
	Dr. Lada
Československý šermířský svaz	
1920 – 1925	Dr. Josef Gruss
1925 – 1937	Dr. Jaroslav Říha
1937 - 1939	Ing. Dr. Jan Tille

¹⁷⁹ -: 60 let organizovaného šermu v Československé socialistické republice 1913 - 1973. Praha : Čs.šermířský svaz, 1973, s.49.

¹⁸⁰ -: 60 let organizovaného šermu v Československé socialistické republice 1913 - 1973. Praha : Čs.šermířský svaz, 1973, s.49.

Použitá literatura

Archivy

Archiv Českého šermířského klubu Riegel

Národní archiv Praha 4, fond Československého šermířského svazu, kart. 4, inv.č. 10,
Stanovy Českého šermířského svazu 1914, 1940

Národní archiv Praha 4, fond Československého šermířského svazu, kart. 4, inv.č. 11,
Stanovy Českého šermířského svazu 1920 – 1937

Národní archiv Praha 4, fond Československého šermířského svazu, kart. 4, inv.č.18,
Závodní řád Československého šermířského svazu 1930

Národní archiv Praha 4, fond Československého šermířského svazu, kart. 9, inv.č. 28,
Koncepty pravidel Mezinárodní šermířské federace 1919 - 1926

Národní archiv Praha 4, fond Československého šermířského svazu, kart. 9, inv.č. 29,
Korespondence s Československou obcí sokolskou a Českou obcí sokolskou 1924 -
1948

Národní archiv Praha 4, fond Československého šermířského svazu, kart. 32, inv.č. 41,
Protokoly závodů 1920- 1936

Národní archiv Praha 4, fond Československého šermířského svazu, kart. 33, inv.č. 41,
Protokoly závodů 1937- 1944

Národní archiv Praha 4, fond Československého šermířského svazu, kart. 34, inv.č. 42,
Svazové oběžníky 1924 – 1942

Národní archiv Praha 4, fond Československého šermířského svazu, kart. 39, inv.č. 45,
Vyúčtování mistrovství světa v šermu, které se konalo roku 1938 v Piešťanech 1938 -
1939

Literatura

ČAPEK, M. : *Historie šermířského klubu ČŠK RIEGEL*. [Bakalářská práce.] Praha 2009. Univerzita Karlova v Praze. Fakulta tělesné výchovy a sportu. Katedra základů kinantropologie a humanitních věd. Vedoucí diplomové práce : Prof. PhDr. Marek Waic, CSc.

JUNGMANN, J., PETER, J., PROKOP, I.: *70 let ČŠK Riegel – TJ Baník Praha 1902 – 1972*. Praha : Vlastním nákladem, 1972

JUNGMANN, J. : *Český šerm po světové válce*. Praha : Český šermířský svaz, 1940

KAFKA, S. : *Šerm v Sokole*. Praha : Český šermířský svaz, 1940

KLIKA, C. : *O posuzování a rozhodování šermířského boje*. Praha: Český šermířský svaz, 1940

KLIKA, J. : *Ročenka Českého šermířského svazu*. Praha: Český šermířský svaz, 1940

KLIKA, J. : *Světová mistrovství šermu pro rok 1938*. Praha: Český šermířský svaz, 1940

KOESSL, J., ŠTUMBAUER, J., WAIC, M. : *Vybrané kapitoly z dějin tělesné kultury*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2004

KOLÁŘ, F. a kol.: *Kdo byl kdo – naši olympionici*. Nakladatelství Libri, Praha 1999.

KŘÍŽEK, L. : *Bojová umění*, Praha 2009, č.5

PAVELKA, J. : *Svaz šermířských mistrů*. Praha : Český šermířský svaz, 1940

PROKOP, I. a kol.: *100 let ČŠK Riegel – TJ Baník Praha 1902 – 2002*. Praha : Vlastním nákladem, 2002

TUČEK, J.: *O českém šermu*. Praha: Český šermířský svaz, 1940

TUČEK, J.: *Pražští šermíři a mistři šermu*. Praha : Otto Virval, 1927

VINCENC, J.: *Stručná historie šermu*. Praha : Elka Press, 2000

-: *60 let organizovaného šermu v Československé socialistické republice 1913 - 1973*.
Praha : Čs.šermířský svaz, 1973

Elektronické zdroje

<http://www.czechfencing.com/>

[http://www.fie.ch /](http://www.fie.ch/)

<http://riegel.militaria.cz/>

<http://www.olympic.cz/>

<http://www.wikipedia.org/>